

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțumite publice și Lec
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Adunarea dela Ileanda.

-- Dela trimisul nostru. --

Ileanda-mare, 26 August.

După un restimp de reconfortare tacită, partidul nostru național — plin astăzi de încrederea ce i-o dă conștiința armoniei interne — a dat Duminecă la Ileanda-mare, prin reprezentanții săi chemați, o înaltă dovadă de energie morală, în împrejurări, când nici unul din celelalte partide politice din Ungaria nu poate să probeze consistența etică a programelor ce afișează. Declarațiile făcute cu această ocazie și hotărârile luate, nu numai că exprimă sintetic aspirațiile unui factor de-o superioară misiune în cadrele monarhiei, dar ele reflectă, mai intens și mai esențial decât declarațiile oricărui din reprezentanții celorlalte partide politice din Ungaria, adevăratele probleme de-o ardentă actualitate ale acestui stat.

Importanța aceasta deosebită îi revine adunării dela Ileanda, atât prin faptul, că — dupăcum am anunțat — aici și-a făcut darea de seamă în fața alegătorilor săi d-nul Dr. Teodor Mihali, președintele clubului parlamentar al naționaliștilor nemaghiari din Ungaria, cât și prin faptul că d-sa a fost asistat, iar declarațiile d-sale confirmate, de o seamă din cele mai pregnante personalități dela conducerea partidului nostru. Adunarea dela Ileanda este, apoi, și începutul unei generale acțiuni politice a partidului nostru, acțiune, care tinde, în ultima ei fântă, spre reînchegarea într-o singură tabără a tuturor naționaliștilor nemaghiari din Ungaria și această împrejurare îi indică deplin însemnătatea ce trebuie să aibă pentru regenerarea vieții constituționale în statul ungar.

În special, declarațiile d-lui Mihali, care a făcut Duminecă un vast expozeu politic, trebuie considerate ca vertebra intereselor de viață ale statului ungar, pentru că d-sa a vorbit, nu numai din sufletul celor aproape patru milioane de români, ci și din sufletul celorlalte masse, deopotrivă desconsiderate de detentorii de astăzi ai puterii de stat.

D-nul Mihali și-a început cuvântarea, constatând, că în ciuda silințelor tot mai întinse ale guvernului și în ciuda loviturilor din ce în ce mai temerare ce ne aplică, *rândurile noastre sporesc și se încheagă văzând cu ochii*. D-sa, în calitate de primul nostru reprezentant în cameră, a precizat atitudinea noastră în 7 Mai anul acesta și a arătat întreagă zădărnicia silințelor ce-și dă guvernul pentru a înăbuși în noi conștiința aspirațiilor legitime. Acest guvern, și-a afirmat un caracter mai reacționar decât chiar guvernele din trecut, nici nu putea să creieze o altă situație, decât cea chaotică de

astăzi. Și e firesc că noi trebuie să înfierăm toate actele de ilegalitate ale acestui guvern, condamnăm pe autorii teroarei parlamentare din Iunie, căci ei au creiat un caz de precedentă de fatale urmări pentru viața constituțională din Ungaria.

Azi statul ungar — a spus d-sa — e sprijinit numai de forța baionetelor și împrejurarea aceasta resfrânge ultima degenerescență a vieții constituționale în Ungaria. Și tocmai în starea de generală nesiguranță de azi, în fața monarhiei se conturează o serie întreagă de primejdii externe, — în special dinspre Balcan. Monarhia austro-ungară și regatul român sunt în primul loc amenințate. Ce-ar fi mai firesc, în asemenea situație, decât o sinceră colaborare a acestor două state? Dar relațiile română-maghiare stau piedecă aproape neînvingătoare în calea unei armonice colaborări. Zadarnic a încercat contele Tisza prin repetatele lui declarații sirenice să ducă în rătăcire opinia fraților noștri din Regat, — faptele guvernului îl desmint consecvent. Pentru că, admitând identitatea intereselor de viață ale acestor două state, așa cum o pretinde contele Tisza, guvernul ungar ar trebui să-și găsească suprema datorie tocmai în forticarea elementului român din Ungaria și nu în slăbirea lui, căci acest element constituie o cardinală garanție de existență pentru statul român. -- După experiențele ce-am făcut și facem, nu putem admite — a spus d-l Mihali -- *ca în viitor diplomația României să poată susține o trainică alianță cu Austro-Ungaria, câtă vreme guvernele ungurești (căci nu sunt ungare în realitate!) recunosc în nimicirea celor patru milioane de români din Ungaria un scop primordial al politicii lor.*

Această afirmație e confirmată în mod strălucit și prin criminalul plan al episcopiei gr. cat. ungurești. Dar episcopia ungurească mai tradează și o inconștiență, de ordin mult mai grav chiar decât inconștiența guvernelor ungurești. Se pare, anume, că cercurile conducătoare ale monarhiei au aprobat criminalul atentat, numai ca să le dea partidelor ungurești o răsplată pentru reformele militare, — cum bine a remarcat marele ziar francez citat de dl Mihali. Slăbiciunea acelor cercuri mai tradează însă, -- adaugem noi -- și o minimală prevedere, după ce (au spus-o la timpul său și ziarele patriotice ale Austriei) reformele au introdus în organismul, până astăzi unitar, al armatei germanii disoluției. Se poate ilustra mai dureros acest adevăr decât prin faptul, că o biserică românească, drepturile românești sunt astăzi o marfă pentru răsăutul orgoliului panmaghiar?

Dar am mai înfruntat noi primejdii — și, dacă conducătorii monarhiei cred că, prin alimentarea la extrem a disonanțelor din Ungaria vor putea consolida monarhia: continue! Iată urmările profitabile ale acestei credințe nu întârzie să se arate! Iată de pildă *criza*

economică și financiară — a spus domnul Mihali, foarte nimerit. Într-o țară, unde mai bine de o jumătate a populației fierbe de cea mai adâncă amarăciune, era firesc să se sdruncine temelile ori cărui credit. Stările din Ungaria nu pot să deschidă în viitor decât perspectiva ruinei. În darea de seamă dela Aiud, primul ministru al țării, Ladislau Lukács a trecut cu vederea, se pare dinadins, — între alte mari probleme ale țării — și această problemă hotărâtoare, și dacă după actele de cea mai dureroasă inconștiență ale guvernului actual, nu se va ivi un om providențial, care să așie calea guvernului, vom merge cu toții spre abizuri economice dezastruoase.

Să sperăm, însă, — ne-a spus dl Mihali la sfârșit — *că primejdiile comune vor uni într-o singură tabără conștiință și solidară pe toate națiunile nemaghiare din țară.* Pentru că și celelalte neamuri nemaghiare îndură azi soarta noastră. Aceleași fenomene ale generalei revolte se remarcă și în Croația, și între Slovaci și între Sârbi, de pildă. În fața deslușitei primejdii Sârbiei, -- deși de lungi decenii sfâșiați îngrozitor între ei -- au dat o frumoasă dovadă a tăriei lor de rasă, zilele trecute în Budapesta, unde s'au reînchegat toate fracțiunile politice sârbești într'un singur partid, unitar.

Partidul național român, la rîndul său, ca expresia celei mai mari națiuni nemaghiare din Ungaria, va face pregătirile necesare pentru a realiza *o atitudine solidară și hotărâtoare a tuturor neamurilor oprimate din acest stat.* Partidul nostru, e consolidat azi pe deplin, pentru că tăciunii herostraților inconștienți nu pot să ajungă niciodată la înălțimile prestigiului său susținut de conștiința vie a unui neam întreg.

Intențiat pe aceste credințe partidul național român va lupta cu hotărâre împotriva guvernului și pentru înfăptuirea constituției adevărate, prin răsturnarea celei mucezite de azi. Lupta aceasta va conține numai după ce toți cetățenii acestei țări vor fi înzestrați cu drepturi echivalente cu sarcinile și suferințele ce îndură. Reforma electorală democratică, în cel mai larg sens al cuvântului, e un deziderat capital al partidului nostru și pentru realizarea ei vom duce în luptă toate energiile noastre.

Această hotărâre s'a desprins și din cuvântările celorlalți reprezentanți ai partidului la Ileanda-mare. Dnii Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Aurel Vlad și Vasile Goldiș au găsit talmăciri plastice pentru toate credințele noastre naționale și însuflețirea ce radia fețele celor vre-o 5000 de țărani de pe valea Someșului, întipărea acestor credințe o semnificație evanghelică, adâncă și mântuitoare.

În cele mai apropiate zile, comitetul partidului nostru se va întruni, pentru ca să fixeze programul unei campanii întinse, demnă de strălucitul început ce s'a făcut la Ileanda-

mare. Hotăririle luate în această adunare indică deplin marile cadre în cari trebuie să se desfășoare lupta noastră și suntem convinși, că numai conformându-se acestor hotăriri, ar putea să previe atât guvernul, cât și cercurile dela conducerea monarhiei, înclăstările peripezioase de cari trebuie să sufere țara, până la prefacerea desăvârșită a mincinoasei constituții de astăzi.

Dăm la vale amănunte despre adunare:

Sosirea la Chizeni.

Trenul se oprește în gara mică a unui sat românesc, respirat în panorama uneia din cele mai încântătoare văi de pe Someș. Dl Mihali ne întâmpină vesel, în mijlocul unei garde de tineri entuziaști. Urcăm în trăsură și pornim înseni-nați de aerul proaspăt ce năvălește din largul acestui rai pământesc. O luăm de-a lungul Someșului și ne infundăm printre dealuri împădurite până în creștet, prin inima acestei văi mănoase, stretăiată întreagă de peteala plumburie a Someșului. Satul Glod, care are la gară inscripția Szamosşosmező (în limba lui Kölcsey se pronunță Soamosşosmező) — rămâne în urma noastră.

În frunte aleargă sprintene trăsurile dlor Mihali, Ștefan C. Pop, Vlad și Goldis. În urmă-le se aține o caravană întreagă de alte trăsură, ducând pe reprezentanții presei și pe ceilalți oaspeți veniți din împrejurimi cu această ocazie.

În fața noastră, la stânga, în pieptul unui deal, încins spre culme cu'n aspru briu de pădure, se desomnează grațioasă, stăpânând întreagă perspectiva, noana bisericii din Chizeni; iar în stânga, cevaș mai la vale, ca prins în aceiaș încântătoare cingătoare a dealului, răsare cochet tusculanumul dlui Mihali, de pe terasa căruia flutură batiste înspre noi.

Ne oprim. Someșul aici e mare și adânc și noi trebuie să-l trecem rînd pe rînd pe un pod plutitor. Avem acum răgaz să admirăm în dragă voie superba priveliște din fața noastră.

Sus pe deal, în fața bisericii e multime mare de popor și din când în când străbate până aici la noi glasul de alamă al preotului predicator. Ni se spunc că e părintele Dr. Vasile Lucaciu și noi ardem de neastâmpăr până să ne vie rîndul să trecem și noi Someșul.

Îl trecem ca printr'o legănare, fără să încrețim oglinda atât de blândă a acestui rîu, — tainic și sfânt pentru poporul nostru din aceste părți. Suntem primiți cu o încântătoare amabilitate de dna Mihali. Dar nu zăbovim, căci trebuie să sosim la biserică încă înainte de sfârșitul predicii.

Ajunși pe deal, suntem surprinși de un tablou de o frumseță patriarhală. Din pridvorul bisericii, dominează figura de apostol a părintelui Lucaciu. Dsa, înconjurat de-o mare asistență de preoți în odăjdii, predică credincioșilor, cu mult foc sacru și cu o roboitoare convingere, despre fatala primejdie ce s'a abătut azi și asupra acestui senin lăcaș al Domnului, spre pereții albi și strălucitori ai căruia, privirile poporului se înalță cu o mută adorațiune. Din un grup mic de intelectuali apare figura venerabilă a dlui Gh. Pop de Băsești, președintele partidului. Un aparat fotografic fură acest tablou magic, al cărui perspectivă pare a se adânci în vremuri vechi, de-o sfințenie patriarhală.

Intrăm în biserică, în atmosfera castă a pereților de zăpadă și ne oprim cu evlavie în fața iconostasului simplu și frumos. Atenția noastră e atrasă de un acvarel, reprezentând liane albastre și prins în cadre de-o mare bogăție de motive românești. E un dar prețios acest acvarel, făcut dnei *Elettera Mihali* de prințepșa *Maria* a României. Pe acvarel se citesc slovele autografe ale prințesei, cuprinzând următoarea cugetare de-o adâncă evlaviositate:

Și de-aș avea prorocia și de-aș ști toate tainele și toată știința și de-aș avea toată credința, cât să mut și munții, iar dragoste n'am — nimic nu sunt.

Dragoste toate le sufer, toate le crede, toate nădăduiește, toate le rabdă. (Corint. XIII.)

Maria 1910.

În altar o lespede mare închide cripta familiară a dlui Mihali. Aici odihnesc soția dsale dintâi Viorica și fetița dsale de acelaș nume, și tot aici își vor pleca odată capul spre odihna de veci și iubii stăpâni ai acestor locuri: dnul și dna Mihali...

Îșim din biserică. Două table de marmură, prinse de ambele părți ale intrării, ne lămuresc că acest sfânt lăcaș a fost înălțat în 1910 din dărnicia soților Mihali, proprietarii mănoaselor întinderi dela picioarele dealului.

Ceva mai la vale, în dosul noii biserici, stă părăsită, ca o martoră ciudată a vremuri neînțelese, o străveche bisericuță de scânduri și șindrile. Ne oprim o clipă și aici și mintea noastră nu poate să adâncească marea taină ce s'ascunde în sufletul poporului nostru, care a putut să-și găsească secole de-arîndul mângăierea sufletească într'o alcătuire de-o atât de pitorească primitivitate...

În tusculanumul domnului Dr. Teodor Mihali ne așteaptă o drăguță surpriză. Părintele Dr. V. Lucaciu, a dat în absența noastră binecuvântarea religioasă fericirii unei simpatice perechi. A logodit pe tânărul avocat din Boroșineu

Dr. Silviu Pășcuțiu (com. Aradului) cu grație fică a dlui Dr. Mureșan, medic în Beiuș, *Marioara*. Tânăra pereche a fost înconjurată de multă dragoste de oaspeți.

Cu amabilitatea dsale fermecătoare dna Mihali a oferit apoi oaspeților un prânz copios după care s'au făcut pregătirile de plecare în Ileana. La masă s'au rostit și toaste; dl Gh. Pop de Băsești a închinat pentru logodnici.

Tot aici țin să mai amintesc pe dnii preoți cari împreună cu părințele Lucaciu, au oficiat liturgia solemnă. Dlor sunt: Simeon Petru, protopop onorar în Simișna, Aurel Biliț preot în Rus, Emil Mureșan preot în Bârșeu, Almaș preot în Ciaca, Ion Mureșan preot în Valea-Grosii și Valer Filipan preot în Glod.

Spre Ileana.

O ticăloșie a jandarmilor.

După amiază la ceasurile două un lung convoi de trăsură duce pe oaspeții d-lui Mihali la Ileana. Acelaș peisaj încântător și aceeaș vreme frumoasă. Către ceasurile trei ne apropiem de Ileana.

La o depărtare de un kilometru dela intrare ne întâmpină un banderiu de călăreți, în frunte cu d-nul Alexandru Mihali, casierul filialei „Șomșana” din Ileana. D-sa salută pe oaspeți închinând în fața lor un steguleț albastru.

Dar stegulețul acesta, noi nu bănuim mai mult că e o mare primejdie pentru siguranța statului ungar. Și totuși. Ca din pământ, răsare o patrulă de jandarmi în fața noastră. Figurile lor fac o disonanță atât de stridentă între noi. Sergentul lor se repede, desigur cu mai mare vitejie decât honvezii dela „Világos” și confiscă misteriosul steguleț. O clipă de tăcere, în care fierbere indignarea noastră se intensită, apoi jandarmii sunt acoperiți de ilaritate generală.

Părintele Lucaciu își leagă batista de capătul bastonului și-o flutură cu aiere de multă gravitate. Jandarmii roșesc singuri până'n albul ochilor și se vede că nu pot sfida privirile d-lui Mihali, care se apropie de ici întrebător:

— În baza cărei legi v'ați încumătat să faceți ticăloșia asta?

— Avem poruncă! — răspunde sergentul.

— Așa — replică d-nul Mihali — să binevoiești a-ți spune numele. D-sa ia un creion și stă gata să însemne în carnet.

Pe fața sergentului se desenează o mare depresiune morală și nu răspunde.

Da, așa sânteți dv. — îl înfruntă d-nul Mihali — n'aveți nicodată curajul să vă spuneți numele! Dar îl voi afla eu, fiți siguri de asta.

REME BUNĂ

*Când legănat de visuri mă pierd în lumea lor,
Se varsă 'ncet un balzam pe ranele-mi ce dor...
Al lumilor senine portal îmi stă deschis,
Iar sufletul mi-e puntea, ce duce peste-abis...*

*...Ce lume minunată!... S'aud sonore cânturi,
Ce pier în largul zării pe aripi de vânturi.
Se 'naltă ciocârliă rotindu-se spre soare,
Când holda se 'nmlădie pe 'ntinsele ogoare;
Iur codri bat din ramuri și freamătă ușor,
'I-îngănă'n dulce murmur izvorul călător.
La care e liniște și'n toate e belșug,
Dreptatea e stăpână pe-al lucrurilor crug...
Încet coboară toamna, cad frunze pe cărări,*

*Trec paserile 'n cărduri prin necuprinse zări,
A vântului cântare preface-se 'n suspin:
Acesta e un simbol al vremilor, ce vin...*

Vasile Al. George.

Din literaturi streine.

O întrebare.

Schiță de Cehov.

Trad. de H. P.-P.

Timpul amiezii. Proprietarul *Boldirev*, un om mare, sdravăn, cu capul tuns numărul unu și cu ochii scoși afară, își desbracă pardesiul, își șterse cu batista de mătase fruntea și intră timid în biroul judecătoriei. Acolo scrășneau câteva pene de scris peste hârtia de birou.

— „Unde pot să întreb aici ceva?” întrebă el pe portarul, care venea din colțul celalalt al biroului cu o tavă mare plină de păhare. „Aș vrea să mă informez de ceva și vreau să am o copie a unui deciz”.

— „Mă rog, ostenește-te până colea! Colea, la domnu' ăla, care stă la fereastră!” îi răspunse portarul și arătă cu tava spre fereastra din urmă.

Boldirev tuși odată și se duse la fereastra arătată. Acolo sta la o masă verde, care, judecând după petele de pe ea, suferea de tifus, un tânăr cu patru moți pe cap, cu un nas lung, plin de bubulițe; îmbrăcat într'o uniformă cu culoarea scoasă de soare. Pe lângă narea dreaptă a nasului i se plimba o muscă, el își scoate mereu buza de jos la iveal așa sufla pe sub nas, ceea ce împrumuta feței sale o expresie cât se poate de supărăcioasă.

— „Pot aici... la d-ta”, îl agrăi *Boldirev*, „pot să înaintez o întrebare privitoare la procesul meu? Numele meu e *Boldirev*... Aș mai vrea să am și o copie a decretului din 2 Martie”.

Funcționarul își înmuie peana în călimară și se uită la peană, dacă n'a primit prea multă cerneală. Dupăce s'a convins că penita nu va picura, începu să scârțâie mai departe. Buza și-o dete iarăși înainte; nu mai avea nevoie să sufle, musca se așezase într'aceea pe urechea sa.

— „Pot să înaintez aici o întrebare?” zise din nou, după o așteptare de o minută, *Boldirev*. „Sunt proprietarul *Boldirev*...”

— „*Ivan Alexievici!*” strigă funcționarul în odaie spre un altul, ca și când n'ar fi băgat în seamă pe *Boldirev*. „Spune, rogu-te, negustorului *Ialico*, dacă vine, să adeverească copia declarației și la poliție! I-am spus-o deja de o sută de ori!”

— „Vin în afacerea procesului meu civil cu moștenitorii prințepesei *Gugulina*”, bolborosi *Boldirev*. „Vei fi auzit d-ta de procesul ăsta. Te rog mult să mă ascuți!”

Funcționarul prinse o muscă pe buzele sale — încă tot fără să observe pe *Boldirev* — privi cu atențiune mare la muscă și o aruncă laoparte. Proprietarul tuși și-și suflă nasul cu sgo-mot, în batista sa cu dungii mari. Dar n'a ajutat nici asta nimic. Celalalt încă tot nu-l auzea. Astfel trecură două minute, în tăcere completă. *Boldirev* scoase o rublă de hârtie din buzunar și o așeză pe cartea desfăcută dinaintea fine-

Jandarmii pleacă muți, urmați de hohotele mulțimii și din mii de piepturi izbucnește „Deșteaptă-te române”, — ducând departe în văi răsunetul atâtor inimi și pierzându-se treptat, în mlădieri adânci, profetice...

La marginea satului în Ileanda e un frumos arc triumfal, îmbrăcat în crengi de gorun. Lângă arc, din multime, răsare figura d-lui Dr. Iuliu Maniu, care a venit deadreptul la leanda, și prin inimile tuturor trece un fior de încredere și siguranță. Tânărul avocat din localitate, d-nul Dr. Victor Pop spune într-o limbă curgătoare și împănabilă, care surprinde, un însufletit cuvânt de bună primire. Avocatul Mihali răspunde câteva cuvinte și alături pornește în valuri tot mai nemăsurate spre față, unde e ridicat un nou arc triumfal, în veajna tribunei.

Adunarea.

Sânt de față până'n 5000 de țărani. Ei poartă aproape toți pălării de paie înalte și cu borțuri largi, cari dau fețelor vii și neobișnuit de inteligente, o impresie de autoritate.

Se constituie biroul adunării. Venerabilul președinte al partidului nostru e primit cu prelungi ovatii. D-sale îi revine în mod firesc președinția. Vice-președinte, la propunerea d-lui avocat Dr. Victor Pop, e ales dl Ion Pocol preot în Buzaș, notar d-nul Ioan Boldovan, secretarul „Someșucii”.

În cuvântul d-sale de deschidere, d-nul George Pop de Băsești, spune că e pentru a doua oară în Ileanda, dar n'a mai văzut aici o multime de popor atât de mare. Indușiat până la lacrimi laudă apoi pe alegători, că se simt mândri cu'n deputat ca d-nul Mihali. Deșebit de mare e meritul alegătorilor dela leanda, căci ei au resistat și furiei guvernului alegerile din 1910. Remarcă prezența atâtor oameni de frunte ai partidului și lămurește rolul acestei adunări. Recomandă ordine, și reamintează cu multă satisfacție, că țărani au venit cu bună voie la adunare. Deschide adunarea. Cel dintâi orator e deputatul cercului, d-nul Mihali, cu acărui vorbire ne ocupăm în prima zi a ziarului nostru.

Vorbeste d-nul Mihali.

Primit cu o viforoasă însufletire d-nul Mihali spune, adeseori intrerupt de semnele de aprobare și înțelegere ale mulțimei, următorul discurs:

„Vă mulțumesc din toată inima că la chemarea mea v'am făcut-o înainte de aceasta numai cu

câteva zile ați binevoit a vă prezenta la darea mea de seamă într'un număr atât de mare. (Să trăiți!) De asemenea mulțumesc și iubitorilor mei colegi și scumpi tovarăși de luptă, cari în frunte cu iubitorul nostru președinte d-nul George Pop de Băsești au venit din depărtări mari ca să ne onoreze cu prezența lor la această adunare. (Trăiască!) În fine mulțumesc reprezentanților presei românești, — bunul Dumnezeu să le răsplătească tuturor pentru munca ce o pun în serviciul cauzei noastre sfinte. (Ovații îndelungi).

Cât timp vedem că cărturarii și poporul sunt uniți în cugete și în simțiri, aduc jertfe pentru binele și înaintarea cauzei noastre, putem fi încredințați, că lupta noastră va duce la izbânda dorită. (Așa să ne ajute Dzeu).

Fraților!

Au trecut 7 ani, de când am onoarea a reprezenta acest cerc electoral ca deputat în parlamentul țării noastre, în care restimp în cinci rânduri am avut fericirea a vă face darea de seamă tot în aceasta localitate. Vă mărturisesc sincer că la nici una dintre dările mele de seamă de până acum n'am fost atât de îngrijorat și emoționat, ca tocmai de astădată.

„Îngrijorat pentru că pe zi ce merge tot mai grele valuri se ridică asupra noastră și emoționat pentru că cu bucurie și mulțumire pot constata, că dragostea și însufletirea voastră iubitori frați alegători, precum și a tuturor Românilor din această țară față de modesta mea persoană și față de iubitorii mei tovarăși de luptă și conducători ai neamului, din zi ce merge crește și văzând cu ochii se sporesc șirele aderenților partidului național român. (Trăiască!)

Și e natural ca să fie așa, pentru că chiar după legile firii, toate ființele viețuitoare când presimt primejdii mari se string la un loc, ca mai ușor să stea în fața primejdiilor. Istoria ne învață, că la începutul creștinismului, creștinii urmăriti de păgânii și de stăpânitorii de pe acele vremuri, se strîngeau prin peșteri scobite sub pământ, ca să se sfătuiască și să-și apere credința lor.

„Poporul român din această țară presimte primejdii mari, căci numai astfel se explică lucrul că la chemarea fruntașilor mii și zeci de mii de Români alegă din depărtări mari la adunările populare, precum s'a dovedit aceasta atât de strălucit la marea adunare ținută la Alba-Iulia în fața primejdiei ce amenință biserica română greco-catolică. Tot așa și azi, când d'voastră ați venit într'un număr atât de impozant la această adunare.

„Fraților! Dați-mi voie să reduc darea mea de seamă pentru că și tovarășii mei de luptă,

cari sunt de față la această adunare, să-și poată spune părerile lor asupra situației politice.

„Încep darea mea de seamă dela prezintarea guvernului actual în cameră, când mi-am luat voie în numele partidului nostru a lua cuvântul în ședința camerei din 7 Maiu a. c. Precum știți în acel discurs am precizat poziția partidului nostru față de guvernul actual și am spus hotărît, că noi Români și în genere naționalitățile din această țară nu putem avea încredere față de acest guvern, din mai multe motive, pe cari le-am înșirat în discursul amintit. Motivul principal a fost, că actualul guvern din prilejul prezentării sale în parlament a declarat hotărît, că va cârmui țara și mai departe după calapodul guvernului trecut, care precum toate sistemele de guvernare dela introducerea constituționalismului din această țară, au fost și sunt primejdioase, atât pentru binele obștesc al țării cât și pentru situația naționalităților nemaghiare din această țară.

„Astfel partidul național român este de firmă convingere, că numai prin schimbarea sistemelor de guvernare de până acum se poate îmbunătăți soarta popoarelor din această țară.

„Exprimarea neîncrederii față de guvernul actual din partea partidului nostru a fost și este motivată din toate punctele de vedere. Nu voesc să mă extind de astădată mai pe larg asupra evenimentelor triste ce s'au petrecut în camera din Budapesta în 4 Iunie și de atunci până la încheierea sesiunii, constat însă un lucru, că tratamentul inaugurat și aplicat de președintele actual al camerei, de Tisza, față de opoziție, a fost ilegal, neconstituțional și unic în felul său, votându-se legi de cea mai mare importanță cu totală desconsiderare a regulamentului parlamentar. Prin această procedură s'a creat un caz de precedentă foarte primejdios din punctul de vedere al constituționalismului țării.

Partidul național român desaproabă cu toată hotărîrea această procedură a guvernului și protestează în contra violării dreptului de imunitate al deputaților și în contra scoaterii cu forța brachială a deputaților din parlament — declarînd că cea mai mare tiranie este nedreptatea și ilegalitatea care se săvârșeste sub scutul legilor.

Scuzele guvernului, că silit de obstrucția tehnică a trebuit să procedă în mod ilegal, nu se pot accepta, fiindcă tot guvernul este de vină că prin alegeri ilegale a împiedecat ca să fie aleși deputați, acei bărbați, cari reprezintă adevăratele interese ale țării.

În această situație desolată, toată lumea își pune întrebarea, că oare care va fi sfârșitul atâtor frământări între partidele politice maghiare. Drept aceea lumea mare a așteptat cu multă nerăbdare enunțiațiunile pe cari le-a promis primministrul, că le va face cu prilejul dării sale de seamă ce a ținut-o în 15 I. c. la Aiud. Durere însă lumea s'a înșelat în așteptările ei, deoarece din declarațiile făcute de primministrul nu reiese nici cea mai mică orientare în viitor, fiindcă domnia sa a aflat de bine ca în darea sa de seamă să se scuze și să rectifice procedura ilegală și neconstituțională a guvernului, iar de altă parte să arunce acuzații noi asupra șefilor partidelor opoziționale. Nimic nu dovedește mai mult și mai lămurit decadența politică din aceasta țară, decât împrejurările că actualul ministru președinte crede că e posibil să conducă destinele unei țări constituționale numai cu ajutorul armatei și poliției — fără ca să desvoalte un program de acțiune politică și fără ca să orienteze lumea asupra planurilor viitoare ale guvernului în ce privește multele chestiuni actuale arzătoare, cari pretind rezolvirea lor în timpul cel mai apropiat.

„Între altele ar fi trebuit să vorbească despre chestiile de natură politică externă cari bat la porțile monarhiei austro-ungare, tocmai acum, când vin știri atât de alarmante din peninsula balcanică. Ne-am înșelat în așteptările noastre îndreptățite și trebuie să ne îndestulim numai cu declarațiile lui Ștefan Tisza, care în scopul ca să câștige simpatia regatului român, declară aproape la toate prilejurile, că existența elementului maghiar și român ar fi primejdioasă de curentul slavismului din orient — prin urmare aceste două elemente în lupta

marului. Acesta încreți fruntea, trase, cu fața prozănoasă, cartea spre sine și o închise cu unot.

— „Numai o mică întrebare... Aș vrea să știu bucuroș cum își motivează moștenitorii prințesei Gugulina... Nu vă opăcesc?”

Funcționarul se ridică de pe scaun, dat prăgândurilor proprii, își scărpină cotul și se scarpă de un dulapior, să scoată ceva din el. Când se întoarse, o minută după aceasta, la masa, prinse din nou cartea în mână; se aplecă pe o notă nouă de o rublă.

— „Aș vrea să te molestez numai pentru o dată... Am o mică întrebare numai...”

Funcționarul n'auzea; începu să decopieze

Boldirev făcu o față acră și aruncă o privire desăvârșită peste întreaga societate, care stătea cu penițele înaintea sa.

„Scriu, și scriu într'una! se gândi el, suspinând. Să-i ia dracu' pe toți, cu scrisul lor cu tot! Se duse dela masă și rămase locului în mijlocul odăii; lăsă brațele în jos, lipsit de ori și rădejele. Portarul, care venea iarăși cu paștele, observă, se vede, fața lui desperată, căci se apropie în nemijlocită apropiere de el și-l întrebă inecșor: „Ei, cum stai? Te-ai întors?”

— „Am întrebat eu; dar nu vrea să vorbească el cu mine”.

— „Dă-i și d-ta trei ruble...”, îi șoptește portarul.

— „I-am dat deja două”.

— „Atunci mai dai una”.

Boldirev se întoarse la masă și așeză pe cartea desfăcută o bancnotă verde.

Funcționarul trase din nou cartea spre sine și întoarse foile; și deodată privi, ca din întâmplare, la Boldirev. Nasul lui primi luciu, se roși și se încreți din pricina unui suris.

— „Ah... ce pofteste domnul?” întrebă el.

— „Aș vrea să întreb ceva cu privire la procesul meu... Mă chiamă Boldirev”.

— „Mă bucură! În privința procesului Gugulina? Prea bine! Va să zică ce dorești d-ta mai deaproape?”

Boldirev îi explică rugarea mai cu deamănăntul.

Funcționarul fu cuprins de o mișcare atât de vie, că par'că i-ar fi intrat în oase un spirit de desăvârșire nou. Ii dete informația dorită, porunci să i se decopieze actul, oferi clientului un scaun să șadă — și toate astea în decursul unei clipite. Începu chiar o conversație despre starea sămănăturilor. Când plecă Boldirev, îl petrecu până la scară, surizându-i politicos și prietinos, ca și când ar voi să se ploconească în fiecare clipă în fața suplicantului. Boldirev fu cuprins într'aceea de un simțământ penibil și — urmând unei inspirații lăuntrice — scoase din buzunar o bancnotă de o rublă și o întinse funcționarului. Acesta se aplecă surizând și prinse bancnota cu îndemănarea unui presdicator, încât abea de se văzu hârtia timp de o secundă.

Eh, ce mai oameni... se gândi proprietarul, pășind pe stradă. Rămase un moment locului și-și șterse cu batista fruntea...

lor de conservare națională ar fi avizate la o apărare comună. Dacă Stefan Tisza ar crede în mod serios în aceasta primejdie ar trebui să urmeze ca guvernele ungare să asigure pe toate terenurile vieții publice o dezvoltare liberă și elementului român din această țară, căci numai întărind-se acest element el ar putea deveni un factor valoros în luptele de apărare. Din contră precum guvernele din trecut astfel și guvernul actual inspirat de Tisza lucrează din toate puterile spre a împiedeca dezvoltarea elementului românesc căutând să-l estirpeze de pe fața pământului. Prin o astfel de guvernare, de sine înțeles năusele românești nu se pot însuși pentru procedura guvernului maghiar, de altă parte pe viitor va fi imposibilă susținerea acestor relații de prietenie, *căci este cu totul ex-his a presupune despre politica viitoare a României, ca din considerații diplomatice să susțină o alianță cu monarhia noastră atunci, când vede că guvernele maghiare lucră din răspuțeri la nimicirea celor 4 milioane de Români din această țară.*

„Cea mai nouă și cea mai grăitoare dovadă despre procedura dușmănoasă a guvernului maghiar față de noi Români este atentatul ce l-a săvârșit pe căi piezișe în contra bisericii gr. cat. române. După ce, guvernele maghiare, au văzut că toate încercările făcute pentru desnaționalizarea noastră sunt zădărnice, s'a înjosit la procedura nevrednică de un guvern, căutând să ne nimicim și ultimul scut de apărare: biserica noastră românească, prin desfacerea a 83 comune românești și aproape 70 mii de suflete române dela metropolia gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și prin încorporarea lor la episcopia maghiară de Hajdudorog, eliminând limba română și înlocuindu-o cu limba greacă. Cu toate protestările energice ale prelaților noștri și ale celor douăzeci de mii de români adunați la congresul din Alba-Iulia, informațiile ascunse și mijloacele neiertate ale guvernului maghiar au fost atât de puternice, încât au putut să ducă în răstăcire pe îmbătrânitul papă Piu al X-lea care într'un moment de slăbiciune a dat o lovitură groasă bisericii noastre gr.-cat. românești, compromițând pe toată lumea interesele catolicismului din orient.

(Pentru a ilustra modul josnic în care s'a săvârșit decretarea bisericii gr. cat. maghiare dl deputat Dr. Mihali dă cetire cunoscutului articol al ziarului **Le Temps**, apărut în nr. 174 al „Gazetei Transilvaniei”, în care articol se constată, în baza unor informații competente, că Viena în schimbul votării legilor militare din partea Ungariei și-a dat consentimentul pentru înființarea episcopiei gr. cat. maghiare).

„Astfel pe lângă multele noastre necazuri și neajunsuri, din grația guvernului maghiar ni-a venit în al doilea deceniu al secolului al douăzeci-lea, ca o nouă pacoste pe capetele noastre și lupta grea religioasă, despre care dl ministru președinte nici măcar amintire nu face în darea sa de seamă. Dar dacă tace Dsa nu vom tăcea noi!

„Din aceste destăinuri ale acestui mare jurnal francez, ne putem convinge despre trista situație, în care a ajuns astăzi biserica noastră, devenind un obiect de târguială când este vorba de interese politice. Am văzut noi și timpuri mai grele și dacă strămoșii noștri în decurs de două mii de ani au știut să-și apere naționalitatea și individualitatea lor, ne vom nizu, ca și noi să fim vrednici de ei, ne vom apăra drepturile noastre naționale și credința până la ultima picătură de sânge. Dacă guvernele maghiare și factorii competenți sunt de părere, că prin războaiele continue interne vor contribui la ridicarea prestigiului monarhiei, atunci meargă înainte pe această cale, care cu siguranță duce la dezastrul complet al intereselor țării, monarhiei și al dinastiei.

„In țara noastră e par'că făcătura. Luptele și frământările între popoarele deosebite, nu nu-

mai că nu se localizează, ci ne zi ce merge să înăspresc intenționat. Par'că factorii politici din această țară ar avea de scop ca să provoace un război civil. De prezent sunt provocați la luptă Românii, Sârbii, Croații și Slovaci, cari toți laolaltă reprezintă peste 10 milioane de locuitori ai țării noastre.

„Urmările acestui război se arată în mod evident mai ales pe terenul economic-financiar. Știm cu toții și stie și veți din urmă țărani că mai ales de jămătate au început, la noi există o criză financiară atât de dezastruoasă, încât până azi peste cincizeci de băne străine din țara noastră au dat faliment, iar altele, pe cum se svonește, ar urma. Din cauza aceasta vedem o decadență îngrijitoare mai ales pe terenurile industriale și comerciale. Toată lumea se întreabă azi, că ce poate fi cauza acestei crize de bani, deoarece în toate statele civilizate și chiar și în Austria, care este cu Ungaria în comunitate, situația financiară este multumitoare. La această mare înșelare dlul ministru președinte ar fi fost dator să dea un răspuns. Dureri însă și în această privință rămăs nelămurite. Cauza? Starea abnormală politică a Ungariei și luptele continue între naționalități și între diferitele clase sociale.

Statele civilizate avute, observând aceste stări anormale și-au retras capitalurile plasate la noi, iar banca austro-ungară văzând aceste încercături, deasemenea își plasează capitalurile mult în Austria.

Să ne închipuim, că ce dezastru colosal vor urma, dacă se vor mai continua luptele interne în țara noastră și dacă în urma provocărilor și persecuțiilor față roșt numai o parte mică dintre locuitorii țării ar face politică de rezistență pasivă, adevărată dacă ar zice că numai așa își vor împlini serviciul militar, dacă pe feciori îi vor duce cu sila la serviciu și când n'ar mai plăti de bună voie dările, ci s'ar lăsa execvați. Urmările acestei rezistențe pasive ar fi grozave pentru țară, monarhie și dinastie. Dacă în scurtă vreme nu se va găsi bărbatul providențial, care cu mână de fier, dar cu mână dreaptă să împace neînțelegerile, dând poporului drepturile politice venite, suntem pregătiți la cele mai mari dezastru.

La începutul vorbirii mele am spus că primejdiile mari adună pe oameni pentru a se apăra reciproc. O pildă vie ne-au dat în zilele acestea frații sârbi, cărora li s'a casat autonomia bisericii lor. Această lovitură dată Sârbilor a avut drept urmare că ei, cari până aci se dușmăneau până la cuție, să se adune toți la un loc pentru apărarea drepturilor autonomiei bisericești. Din acest prilej le trimitem astăzi cu bucurie felicitările noastre la această împăciuire atât de mult dorită. Același fenomen îl observăm la conaționalii lor, la Croați, cărora li s'a răpit autonomia și constituția și cari în timpul din urmă prin prin fruntașii lor, au dat expresiune dorinței, ca în luptele grele, ce le poartă pentru recăștigarea drepturilor lor politice să fie solidari cu partidul naționalităților din Ungaria.

„Fraților! În situația politică de astăzi atât de dușmănoasă nouă, noi Românii și în genere naționalitățile nemaghiare, numai așa ne vom valida drepturile noastre politice, dacă în lupta aceasta grea ne vom stringe la un loc toate naționalitățile.

Partidul național român a și făcut demersuri necesare, pentru ajungerea acestui scop și am puternică credință că solidaritatea naționalităților din această țară în scurt timp se va realiza. În primul rînd, însă, trebuie să fim noi între noi solidari!

Aceste sunt pe scurt declarațiunile mele politice. Dvoastră aveți cuvântul să chibzuți asupra acestor declarații și să vă faceți judecata. Situația politică de azi, precum vedeți, este din cale afară critică mai ales pentru noi naționalitățile nemaghiare din această țară — dar nu ne este iertat să ne pierdem curajul și voința de-a lupta până în pânzele albe, căci învingerea tre-

bue să fie a noastră în lupta cu dușmanii seculari, fiindcă adevărul este pe partea noastră și dreptatea nici când nu se va lăsa ingenunchiată de minciună.

Deie Dumnezeu, cu așa să fie!

(Ovații îndelung repetate acopăr ultimele cuvinte ale oratorului).

Celelalte vorbiri.

A urmat, cu același înșel, pe lângă cuvintele Dr. Vasile Lucacu. Dsa feșnic în fața poporului își zice „Doamne ajută!” Vorbesc cu elan despre partea ce i se cuvine poporului în viața constituțională a țării și zugrăvesc în înțelesul poporului triste stări politice din Ungaria. Înșiră drepturile speciale cuprinse în constituție pe seama fiecărui popor și fiecărui cetățean. Ar trebui să strigăm odată un puternic: „destul a fost”, care să înspăimânte pe viclenii stăpânitori de azi. Să nu mai privim cum se frământă nedreptatea” ci să intervenim cu toate forțele noastre.

Stăpânii de azi au jactat saut ametit de posesiunea puterii și în dementa lor vor să construiescă al doilea vavilon în istorie: ideea de stat național unguresc. Dar, Dumnezeu iată că le înceură mințile. Unii aduc pruni în loc de peatră, alții fac alte nebunii (ilaritate). Astfel și conții Tisza și Apponyi. Aici oratorul saluizează oțioasa polemică dintre numiții bărbați politici unguri. — Îndeosebi discuția lor decarță asupra atitudinii șefului irlandezilor, Parnell, în camera engleză — și arată că o analogie între stările din Ungaria și cele din Irlanda nu se poate face. Politicianii unguri nu și vor putea justifica ticăloșile îndosindu-se după pildele fortate, scoase din viața altor popoare.

Noi ne-am ales cu o prețioasă mărturisire a lui Apponyi, făcută în firul polemicii: el a recunoscut că tendența principală a politicii ungurești e nimicirea absolută a popoarelor nemaghiare din țară.

Intre toate partidele din Ungaria singurul partid național român este patriotic, pentru că numai realizându-se programul nostru se vor putea așeza temelii de viață adevărată acestei țări. Noi luptăm deopotrivă pentru toate popoarele și întregă lumea civilizată e cu noi. În parlament numai noi am fi avut dreptul să facem ceea ce a făcut opoziția, pentru că numai partidul nostru dorește în mod sincer prăbușirea actualului parlament născut și plămădit în lărdedelege.

Recomandă în dragostea alegătorilor pe dl Mihali.

Domnul Dr. Aurel Vlad vorbește cu vervă întâi despre reforma electorală, arătând însemnătatea votului universal neîngrădit. Dizează apoi declarațiile făcute de primul ministru la Aiud și arată că șeful consiliului de miniștri s'a risipit cu nimic neîncrederea noastră, ci a mărțit-o numai. Actualul guvern e poate cel mai primejdios pentru noi și ne-a dat îndată la vedere semne de cea mai neîmpăcată ură. A crezut, că a reușit să ne înfrîngă în alegerile din 1910, dar nu și-a dat seamă, că înfrîngerea noastră a fost numai aparentă, după ce voturile date pentru candidații partidului nostru atunci au fost mai multe decât la alegerile precedente.

Explică poporului viclenia ce a tradat guvernul prin încercările împăciuitoare ale contelui Tisza. De năcaz că n'a reușit, guvernul a ridicat acum toporul asupra noastră, doar va putea să stângă sufletul în acest neam. Nouă însă nu ni frică de acest topor, nici când îl sfîntește papa dela Roma, ci mai curînd suntem convinși, că tocmai acest topor vrășmas va face minunea să retrimită în tabăra noastră și pe cei mai răutăți din frații noștri.

Prin volnicile contelui Tisza i s'a dat împăratului dreptul să poată zice: legea e conștiința

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (168—30) TELEFON n-rul 340.

mea. Dorește contelui Tisza și partizanilor lui cât mai multe succese la fel, ca să poată veni constituția cea nouă, care să fie expresia dorințelor obștești cât mai curînd.

Arată că luptele noastre culminează în dorința să ne croim singuri soarta. (Un glas: *Trăiască autonomia Ardealului!*) Vorbește apoi despre urmările disolutive pe cari guvernul crede să le atribuie *congruei*. Dar, chiar împlinindu-se dorința guvernului, chiar trecând toți preoții noștri în tabăra lui, *tărănimea și ceilalți cărturari nu vor trece. Tărănii noștri știu azi ce prăpastie mare e între interesele lor și cele ale oligarhiei, constituite veșnic în partid guvernamental...*

În luptă vom fi pentru votul universal, egal și secret. Până la înfăptuirea lui calea e spinoasă, — dacă, însă, am putut să răbdăm o mie de ani, vom mai răbda chiar 10—15 ani și nu ne vom jertfi fericirea pentru un blid de linte. Când conștiința, că cetățeanul are nu numai datorii, ci și drepturi, se va deștepta și în cel din urmă țaran, triumful ideilor noastre naționale va fi atins.

Domnul **Vasile Goldis**, spune că alegătorii din cercul *Heanda* au titlul de mândrie să aibă în fruntea lor pe președintele clubului parlamentar al deputaților noștri. Alegătorii trebuie să-și afirme cu ori ce ocazie alipirea pentru deputatul lor, pentru că guvernul reproșează cu predilecție deputaților naționaliști, că ei n'ar avea încrederea poporului. Într-o admirabilă serie de silogisme, ticluite cu multă satiră și umor, smulge multimei viforoase aprobări.

Întrebă dacă poporul dorește victuirea actuală stăpâniri. (Voci: Niciodată!) Vreți poate reforma electorală, biserică ungurească, școli ungurești, sporirea dărilor, câtaie mai multe? (Voci: Nu vom merge niciodată cu guvernul! Trăiască deputatul nostru!) Dar oare, pentru ce sprijinesc transfugii, uscăturile neamului nostru acest guvern? (Voci: uște-i dumnezeu!) Arată apoi cât de păcătos e pasul celor ce sprijinesc guvernul.

Poporul românesc întreg, va rămâne într-o singură tabără, oricât de mult ar dori guvernul să-l dezbină. Am văzut azi iarăș cât de prietenos ne este acest guvern, am văzut iarăș cum s'a mântuit țara ungurească. Descrie cazul cu confiscarea stegulețului albastru al banderului de călăreți. Este tare țara care se teme de un steguleț? (Haritate.) Dacă punem frunză verde e primejdie, — dacă punem steag albastru — primedie, — numai pe cel roșu îl mai iartă, pentru că mulți se închină lui în această țară. (Haritate.) Limba noastră e primedie pentru țară, portul nostru primedie, — vai de țara asta, că multe primedii o mai mănâncă! (Haritate generală.) Și vai și de cine se învârșește cu cei ce se tem de asemenea primedii. Dacă le-ar mai da celor ce își vând conștiința pentru congruă, încă 5000 de zloți, totuși vor păți ca păsările ce se adăpostesc pe crengile arborilor cu rădăcina uscată, pentru că în cele din urmă frica asta grozavă a guvernului, va seca și arborele atâtor poște păcatoase. Vor mai putea ei o vreme să se sprijinească pe sulitele jandarmilor, vor mai putea să facă ticăloșii la alegeri, — dar se va îngriji Dumnezeu să le fie odată teamă și de iarba câmpului și de frunza codrilor și de bătaia vântului, iar atunci i va fi secat guvernului și cel din urmă strop de putere.

D-nul **D. Ștefan C. Pop** a vorbit pe larg despre primejdia ce se apropie de noi cu biserica gr. cat. ungurească. Arată, cu'n mare aparat de argumente, cari sunt intențiile cari au prezidat la urzirea acestui plan infernal. Vorbește despre suferințele din trecut ale bisericii unite și povestește o interesantă anecdotă din viața episcopului Teofil. Se spune că, Teofil mergând odată în vizita iune eanonică a întâlnit doi protopopi,

cari mânuau la câmp turmele de porci ale grofului. Întrebați de episcopul lor protopopi li s'au plâns, că nu mai pot suporta starea asta de umilțită, în care îi pune groful cu fel de fel de amenințări. Teofil, ca să-i mângâie le-a povestit, cum și lui principele donuitor i-a trimis doi căței ca să-i boteze.

— Să vedem, Măria Ta — a ripostat episcopul Teofil — că de ce lege sunt căteii.

Și zicând le-a dat întâi să mănânce mămăligă, — dar căteii nu voiră să mănânce.

— De legea românească, văz Măria Ta — a constatat Teofil — că nu sunt.

Le-a dat apoi carne și căteii mîncară cu poită:

— Sunt de legea Măriei Tale — a exclamat Teofil. Da-i de-acum să-i boteze episcopul Măriei Tale, că eu nu sunt competent! (Mare haritate).

Spune apoi, că înainte cu câteva zile a luat parte la o serie de acțiuni în Sătmar, împotriva episcopiei și povestește înveselitoarele experiențe ce a făcut acolo. Trebuie să fim cu încredere în puterile noastre și vom putea încă abate primejdia, trebuie să aducem ori ce jertfe, căci vom mântui cu ele peste 100.000 de frați ai noștri.

Vorbește pe lung și cu vervă convingătoare, arătând cum planul episcopiei ungurești s'a închiegat din acelaș sistem de păcate, din cari răsar toate pacostele asupra țării.

Românul nu-și va da sufletul de dragul papei din Roma, nu-și va da legea nici papei, nici împăratului și nici guvernului! (Aprobări entuziaste).

Mai vorbește domnul **Dr. G. Tripou** dela Bistrița, un orator de forță, și lămurește poporului din alte puncte de vedere chestiunea episcopiei ungurești și pe cea a reformei electorale. Vorbește, apoi despre drepturile firești ale poporului nostru și apelează la sentimentele lui de mândrie ce a probat alegând pe dnul Mihali. Ne ridicăm pălăriile înainte voastră — spune dsa — și miile de pălării flutură în aer. Cuvintele dsale sunt acoperite de prelungi strigăte de să trăiască.

Hotărârile.

Părintele *Pocol* dă apoi citire următorului proiect de rezoluție:

Rezoluțiune.

I. *Adunarea alegătorilor și a poporului român din cercul Heanda-mare, în urma celor expuse de deputatul cercului Dl Dr. Teodor Mihali, constată cu satisfacțiune și cu adâncă mulțumire sufletească, că d. Dr. Teodor Mihali și tovarășii săi de luptă, în activitatea lor parlamentară și extraparlamentară, au reprezentat în mod vrednic principiile partidului național român și, în consecință, își exprimă deplina încredere față de deputatul Hlenzii-mari, Dr. Teodor Mihali și față de întreg comitetul național, rugându-l ca și pe viitor să lupte neșovăitor și solidar pentru realizarea acestui program.*

II. *Considerând, că actualul guvern atât prin programul său cât și prin întreaga sa activitate politică, continuă sistemul politic al guvernelor anterioare, păgubitor adevăratelor interese ale țării:*

Adunarea osândește politica acestui guvern și prin urmare cere înlocuirea lui printr'un guvern care să fie în poziția de a rezolvi chestia naționalităților în conformitate cu principiile libertăților publice și ale umanismului.

III. *Considerând, că parlamentul actual al țării, nu numai fiind compus pe temeiul legii electorale medievale de acum, ci și'n urmă procedurilor electorale întemeiate pe brutalitate, corupțiune și presiune, — nu este expresiunea adevărată a voinței tuturor cetățenilor — și'n convingerea că stările insuportabile de cari suferă statul ungar nu se pot lecu decât numai printr'un parlament în care să se valideze adevărata voință a țării:*

Adunarea pretinde înfăptuirea fără amânare a reformei electorale pe baza votului universal, egal, direct și secret, fără restricțiuni și pe comune, — condamnând totodată tendințele tuturor partidelor politice ungurești din țară cari intenționează falsificarea votului universal în scopul susținerii mai de parte a supremației de rasă și de clasă.

IV. *Luând act despre recente proceduri samavolnice ale guvernului și ale presiunii camerei, proceduri cari sunt adevărate atentate față de constituționalismul și parlamentarismul veritabil, adunarea, cu toate, că pe deoparte nu are încredere nici în partidele opoziționale ungurești din parlamentul ungar, — pe de altă parte, însă, recunoscând necesitatea imperativă a reformelor pentru asigurarea intereselor externe ale monarhiei, prin întărirea armatei, — consideră de supremă necesitate inarticularea în lege a reformei militare. Totuși în convingerea, că numai prin adevăratul constituționalism și prin asigurarea deplină a libertăților de acțiune a tuturor partidelor din parlament, — se poate înfăptui buna înțelegerea și fericirea tuturor popoarelor și cetățenilor: condamnă cu ultima energie absolutismul parlamentar al partidului din majoritate față de partidele din opoziție și pretinde reforma regulamentului de dezbateră în cameră, astfel ca libertatea cuvântului și de acțiune a partidelor opoziționiste să fie deplin asigurate.*

V. *Atacul îndreptat în contra bisericii greco-catolice române din patrie prin chipul înființării unei biserici gr. cat. maghiare, — adunarea îl consideră cu cel mai barbar atentat în contra ființei etnice a națiunii române din Transilvania și Ungaria, precum și împotriva libertății religioase și confesionale, asigurată chiar prin legi fundamentale ale țării și ale bisericii. Protestând împotriva acestei palmuirii a libertăților publice, — trimite încurajarea sa fraților amenințați, — și se declară gata a susține cu orice jertfă solidaritatea națională a tuturor românilor din patrie, prin apărarea libertății ambelor lor biserici și a limbei românești în acestea.*

VI. *Nelegiuirile și persecuțiunile fără seamăn ale guvernului ungar, la cari sunt expuse toate instituțiile publice și toate interesele vitale ale neamului românesc din această țară, își găsesc o înfiorătoare întregire pe deoparte în suspendarea vieții constituționale în Croația, pe de altă parte în nimicirea autonomiei bisericii sârbești din patrie. Adunarea protestează în contra acestui*

Biroul tehnic

Inginer diplomat **Robert Goldschmidt**

autorizat legal.

Telefon: 489.

Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

Dă conșultări în toate chestiile industriale și tehnice-industriale.

:-: Proiectează și execută stabilimente electrice și de mașini. :-:

Liferează turbine, roate hidraulice și pompe centrifugare, după construcții speciale probate.

▲ Execută stabilimente hidrodinamice și de mori. ▼

▲ Liferează mașini pentru toate ramurile industriei. ▼

de a se amesteca cu poporul, ba chiar simte o plăcere în atingere cu el, și de ce parvenitul arată atâta dispreț față de masa din care fac parte părinții săi.

Pentru că primul, fiind cu adevărat nobil, nu se teme că va fi luat drept moșie dacă stă în contact cu masa în care de cele mai multe ori găsește mai mult caracter. Iar al doilea, fiind un om cu suflet josnic, simte mereu trebuința de a se masca, căntând la orice ocazie să înșele arătând că derivă dintr'un mediu, care nu este al lui.

Iată de ce bogăția, dacă este de multe ori un mijloc de validitate a însușirilor nobile care până atunci tânjeau neputincioase în sufletul unui om sărac, este de cele mai multe ori și o adevărată piatră de încercare pentru sulețele de mișei.

Celui nobil bogăția îi dă aripi de vultur, celui mișel, bogăția îi zmulge masca de pe frunte, arătându-l în adevărata lui fire.

Acesta pare a fi cazul cu *Baronul Pocol*. Servilizmul aratat de el din înălțimea milioanei sale, a ilustrat încă odată acest adevăr.

Prin aceasta noi nu pierdem nimic.

După cum nici ungurii nu câștigă nimic.

Păcătoșenia unui milionar pentru un neam cu adevărată putere morală, nu are altă urmare decât a arăta miilor de inimi alese adevăratul preț al j e r t f e i lor.

Avem toată convingerea că scârba ce o inspiră această reptilă va fi însutit răsplătită prin desgustul ce se va naște în mii de piepturi române de a nu cădea niciodată atât de jos.

Vizita la Sinaia.

Sub titlul acesta ziarul bucureștean „Seara” a cărui dragoste și înțelegere desăvârșită pentru cauza noastră a românilor de dincoace de munți, a fost apreciată în atâtea rânduri, publică în loc de frunte frumosul articol de mai jos, pe care-l reproducem cu o plăcere cu atât mai mare cu cât ne dă fericita ocazie de a risipi întrucâtva pesimizmul sugerat de rezerva prea înțeleaptă a presei de dincolo.

Fără îndoială că vizita contelui Berchtold la Sinaia, nu are numai însemnătatea unui simplu act de curtoazie, ori cât acest lucru s'ar acenina, din consideratii foarte lesne de priceput. Acțiunea întreprinsă de ministrul de externe al Austro-Ungariei pentru a se ajunge la o limpezire care are a învâlmășelilor din Peninsula balcanică, nu se poate să nu fie adusă în legătură și cu această vizită. Noi nu avem de ce să ne ascundem acest lucru, care în definitiv dovedește prețul ce să pune pe atitudinea sau acțiunea țării noastre în rezolvarea înscunutei și grelei probleme care se pune prin acea acțiune.

Este bine înțeles, și ne-am așteptat la acest lucru, ca presa austriacă să recediteze, cu acest prilej, eufemismele constatări despre progresele țării noastre, despre meritele deosebite pe care le are în această privință înțeleptul și veneratul nostru Suveran. — Lucruri pe care noi le știm așa de bine și asupra cărora le place atât de mult vecinilor noștri să revină, de câte ori își reamintesc că avem interese comune de apărut, și în orientul Europei. Tot așa și din partea noastră, este firesc să ne readucem, iarăși și iarăși aminte, despre interesul ce avem, ca legăturile noastre cu alianța puterilor centrale ale Europei să fie cât mai strânse și cât mai leale.

Tâte aceste sunt foarte bune, — și ori cât am abuda în sensul acestor constatări și complimentări reciproce, n'am putea să spunem nimic nou, — ne-am face numai datoria de a redacta obligatoriile articole de gazetă în asemenea împrejurări.

Să reținem mai bine un alt lucru din cele ce ziarul, expresia opiniei publice din Austria, scriu cu acest prilej. Este ceva ce la o cetire superficială poate să treacă nevădit în seamă, — dar ce ne-a oprit atența noastră cu doșebire în mijlocul tuturor acelor constatări, comentarii și parafraze cu cari suntem obișnuiți, este când se spune că „amergând în România, contele Berchtold va fi purtătorul simpatiilor tuturor naționalităților din Austro-Ungaria.”

Ne gândim că, printre acele naționalități sunt și Românii, frații noștri, din Austria și din Ungaria. De sigur că ei, credincioși supuși ai Împăratului Francez Josef, privesc cu simpatie apropierea dintre monarhia austro-ungară și regatul român, — dar, însă trebuie să spunem că o privesc nu numai cu simpatie, dar și cu speranțe.

Ce sunt speranțele acestea? Nu este în ele nimic subversiv sau „gravitator în afară”, — ei este numai dorul după o tratare dreaptă și omenescă.

Dacă România, dacă țara noastră, a ajuns din mila lui Dumnezeu și prin vrednicia ei proprie, un factor atât de important în politica internațională, situația ei nu se poate să fie exploatată într'un așa fel, încât să fie redusă a privi imposibilă la cele ce se petrec cu milioane de frați ai ei de peste granițe, — să jertfească pe acești frați ai ei, pentru nici un avantaj și pentru nici o compensație din lume.

Nici acesta nu este un lucru nou, — și aceasta s'a spus și e bine să se spună întotdeauna: că o apropiere pe deplin sinceră, temeinică, inatacabilă, între noi și ne nașia vecină, numai atunci va fi posibilă, și numai atunci va fi cimentată puternic și indestructibil. — când Românii din regatul României nu vor mai avea cuvânt și dreptate să privească cu durere la tratarea de care au parte, așa de vitregă astăzi, Românii din Austro-Ungaria.

Multe se vor spune, multe va căzi, contele Berchtold în aceste două zile petrecute în mândra reședință de vară a Suveranului nostru, — dar și un glas ca acesta trebuie să ajungă la urechile sale, — căci acesta este glasul sentimentului public din țara noastră, — el nu poate să fie înăbușit, și greu, și nepolitic lucru ar fi, ca să fie neascultat.

Nu este aicea nici un fel de sentimentalism, — sau mai bine nu este un sentimentalism bolnav, declamatoriu, — ci este unul sănătos, unul dintre acelea cu cari și cei mai iscușiți diplomați trebuie să se tease, sunt dator să se socotească, dacă nu vor să vadă toate combinațiile lor, pe subrele baze întemeiate, spulberându-se, la un moment dat, în vânt.

A adus ministrul de externe al Austro-Ungariei cu dânsul acei simpatiile tuturor naționalităților din marea și puternica monarhie, — le-a adus și pe ale Românilor de acolo, — bun venit l'am zis, — dar la reîntoarcere îi dorim și ne dorim ca simpatiile lui pentru neamul românesc să poată fi feruile, nu numai aici, ci și dincolo.

Cronică din Paris.

Georges Clemenceau și Grecia. — Concursurile de innotat pentru femei. — Germanii și nuvelele lui Maupassant. — O întâmplare nostimă.

Paris, 24 August.

D. Georges Clemenceau, distinsul om politic francez, obiectivește, de câte ori politica nu'l absorbe, să se dedea la lucrări literare. În momentul de față așteptăm un studiu al său asupra operelor și vieții lordului Byron, care studiu va fi, după cum se șoptește, una din cele mai eminele lucrări din câte s'au scris până acum asupra poetului englez. Este în deoște cunoscut talentul literar al dlui Georges Clemenceau, ca să mai avem nevoie să insistăm asupra lui.

Dar fostul prim-ministru francez este mai ales un fervent adorator al elenismului. Arta și literatura magnificenței neam dispărut l-au preocupat întotdeauna în gradul cel mai înalt. Iubirea aceasta pentru monumentele, poezia și limba vechei Ellade, d. Clemenceau o împărtășește cu o mulțime de colegi ai d-sale. Deputații Maurice Barrés și Denys Cochin, ministrul

Poincaré și Deschanel, președintele Camerei, ca să nu-i numim decât pe acești patru academicieni nu perd nici odată ocazia de a vizita, pe pământul grecesc admirabilele ruine, vestigiile melancolice și strălucite ale genului elin. D. Georges Clemenceau urmărește Grecia tot așa de bine ca și Franța și chipul d-sale e tot atât de familiar athenienilor ca și parizienilor.

Recunoșcător de această dragoste a eminentului om de stat francez, consiliul comunal din Athena a hotărât să dea unei străzi din bătrânul oraș, numele de „Strada Clemenceau”.

Cinstea aceasta, la care d. Clemenceau se arată foarte simțitor, o împărtășește și d. Denys Cochin, faimosul orator al dreptei. Athena numără foarte multe străzi botezate cu nume de francezi iluștri. Printre altele, și strada Henry Houssaye, după numele academicianului răposat acum un an, care, se știe că pe lângă admirabilele sale lucrări asupra lui Napoleon I a scris și istoria vieții lui Pericle, un capo d'operă de fineță, de stil, și de pătrundere psihologică a iluștrului bărbat elin.

— Toamna pretimpurie încează a-și plimba norii deasupra Parisului. Frunzele castanilor de pe bulevarde încep să se rărească. Ploaia pică, capricioasă și ursuză. Apele Senei, sunt turburi și reci. Și cu toate acestea, în fiecare zi, parizienii insirați dealungul cheurilor de piatră, văd șiruri lungi de ninfe, spintocând valurile cu bratele lor rotunde și trandafirii.

În fiecare zi, siluete grațioase de femei înotă cu virejie în undele turburi ale Senei. Concursurile de inot pentru femei organizate de cluburile sportive, se urmează cu un succes crescând. Sportul acesta admirabil atrage din zi în zi mai multe concurente. Dela copile de doisprezece ani până la femei în toamna vrstei, sexul slab tunde să devie un sex tare în aceste exerciții salutare. Caracteristic e faptul că două premii au fost câștigate de niște copile de treisprezece și zece ani, în concursul de inot pe o distanță de cinci kilometri.

Și cu toate acestea ploaia și e frig, valurile Senei acoperă cu mângăieri glaciale trupurile tinere cari gonesc în apele ei. Dar nici frigul, nici ploaia nu reușesc să descurajeze pe nimfele pariziene. Dela biete lucrătoare până la femei din lumea mare, cu toatele se dedau acestui sport binefăcător.

Ele știu că în acest mod plămâni lor se desvoltă, membrele lor capătă supletă și rezistență, sănătatea li se întărește. Și nimeni nu se va plânge când aceste viitoare mame vor da Franței copii robuși și veseli de a trăi. Iar searbăda neurastenice cu greu va mai avea victime în marele oraș.

— Acum doi ani au avut loc polemici lungi și violente în presa franceză, îndreptate împotriva uzinelor de literatură trivială și mesănătoasă cari din Belgia, Elveția și unele orașe din Germania inundă nu numai piața Parisului — ceace n'ar fi nimic, căci la Paris cărțile bune nu lipsesc — ci o mare parte din orașele din străinătate. Se știe cum ia naștere această pornografie violentă și stupidă. Câțiva editori belgieni și germani angajează pentru aceste lucrări, un număr considerabil de așa zisi scriitori elvețieni și flamanzi, iar cărțile lor, scrise în franțuzește — și în ce franțuzească oribilă! — se desfac apoi în sute de mii de exemplare în cele patru puncte cardinale.

Am răsfoit și cu câteva exemplare de acest fel. Conținutul lor ar fi îngrozitor, dacă n'ar fi așa de nătâng. Am cetit lucruri fenomenale. Asa, judecând după mizerabilii autori ai acestor cărți, dintre cari unii n'au căleat în viața lor pe pământul francez. Parisul ar fi o imensă casă de prostituțiune, iar Piața Operei, Câmpiele Elysee, niște locuri de destrăbălare în plină ameză. Și sunt străini, oameni naivi și ignoranți, cari cetind astfel de stupidități, își închipuiesc nici mai mult nici mai puțin că ele sunt oglinda adevăratului Paris.

Dar culmea imbecilității au atins-o de curând germanii cu ediția cea mai nouă a nemuritoarei nuvele de Guy de Maupassant: *Mile Fifi*, în traducere nemtească. Cetitorii români curioși de sigur acest capo d'operă universal, care a fost tradusă de mai multe ori în limba lui Caragiale. Ei știu că eroul genialei povestiri este un ofițer german, un învingător dela 1870, ucis pe pământul Franței de o femeie pierdută, în timpul unei orgii. Coperta ilustrată a traducerii nemtești îl reprezintă pe acest ofițer, în uniformă franceză — iar textul lui Maupassant e schimbat radical de o mână profană.

Faptul e trist, caraghios în același timp și uimitor. Până acum germanii aveau renume de bunăcredință și respecta cu sfîntenie în traducerile lor, capo d'operele literaturii străine. Iată că și această cinste lito-

rară îi părăsește, împrăștiată de un sovinișm imbecil și exagerat. Să sperăm că presa acestei țări se va ridica și ea împotriva puțin scrupuloșilor editori cari, în dorința de a flata în mod stupid vanitatea naționalilor lor, întind o mână criminală deasupra domeniului consfințit al genului.

— Nu cred nedemnă de comunicat aventura de mai jos, care cu toată nostimada ei, a avut darul de a pune în mișcare și de a alarma întreg bulevardul Sebastopol, adunând în fața unei case inofensive o mulțime de parizieni ce urlau și gestuiau.

Un pasnic burghez, suferind de o eriză de masea a intrat în apartamentul unui dentist de pe bulevardul Sebastopol și a așteptat în sala clientului să-l vie și lui rândul. Cel din urmă pacient intră în cabinetul dentistului, apoi eși și nefericitul burghez încă adăsta să fie chemat. Dar nimeni nu-l chemă. În vremea asta, dentistul, uitând că mai are încă pe neștiutorul pacient în salonul unde aștepta să fie uscat de dureri.

Trecu astfel un ceas. Burghezul se impacientă: a-vea și de ce! Apoi voi să iasă pe ușă; dar o găsi închisă! Nu-i fu greu să-și dea seama că stăpânul casei eșise în oraș, uitându-l pe el în apartamentul închis. O clipă bietul pacient se gândi să facă sgomot, ca să ferească oțării în țară se afla nu dădea pe stradă ei în curte. Dar își zise cu drept cuvânt că putea să fie luat drept un spărgător, ceea ce i-ar fi atras neplăceri.

Dar de ce ție frică nu scapi! Dentistul se întoarse pe la nouă seara. Auzi sgomot în dosul ușei, apoi strigăte ascuțite, gemete și un sgomot de luptă. Ce era? Bietul burghez se tăvălea pe jos în prada unei dureri de măsele insuportabile. Dentistul date alarma. Fură etomați agenții nobilțesii. Doamna se adună în fața casei și crezând că era de aface ca niște bandiți cari, baricadați în noaptea duna, exorțau lui Bonnot și Garnier, începu să arunce cu pietre. Unii începură să tragă cu revolverul în ferestri, alții detoră fuga ca să aducă forța armată.

În stârsit, adevărul se descoperi. Clientul uitat fu găsit galben ca ceara și tremurând din toate membrele. Spașna, emoțiunea îi erau așa de mari, încât terribila durere de măsele îi trecu ca prin farme. Dar ce e mai nostim, chiriesii ceilalți ai imobilului s'au ales, ei nevinovații, cu geamuri sparte. În momentul când s'a aflat adevărata cauză a scandalului, ei se pregăteau tocmai să tragă cu revolverele pe stradă, crezându-se victimele vre-unei revoluțiuni anarhiste.

C. R. B.

Cronica științifică.

Bolizi.

Poporul nostru le zice *smei*, Francezii: *bolides*, Nemții: *Feuerkugeln*. Se propagă cu iuteală așa de mare ca și stelele filante ori chiar mai mare. Lasă dungi luminoase, de durată mai scurtă, ori mai lungă. La unii scapără schinte, alții exploadează ca bombele, aruncând lumină mai puternică decât a Lunii pline.

Admiralul Krusenstern și însoțitorii săi, în călătoria lor în jurul pământului, au observat cre întregi dunga luminoasă a unui bolid dispărut.

Unii au văzut bolizi formându-se dintr'un punct luminos, svăcnind ca o stea strălucitoare și desvoltându-se ca Luna.

În ploile mari de meteori din 1799, 1833, 1872 și 1885 s'au văzut foarte mulți bolizi. De asemenea în alte roiuri de filante. De unde cu dreptate se impune concluziunea, că amândouă fenomenele sunt de origine înrudită, dacă nu identică. Rezervele, ce ni le impun unii astronomi din faptul, că s'au observat bolizi sporadici, fără nici un nex cu roiuri de filante și fără să manifesteze ceva periodicitate în apariții — se potrivește mai de grabă uranoliților, decât bolizilor după cum vom vedea altădată.

Bolizi remarcabili.

În „*Phénomènes dus à l'action de l'atmosphère sur les étoiles filantes, sur bolides, sur les aërolithes*”, marele învățat G. A. Hirn din Colmar, scria următoarele:

„Era în toamna anului 1845 (nu-mi aduc aminte data precisă), pe la 10 seara. O ceață deasă făcea ca noaptea să fie cu totul întune-

cată. Dormiam greu. Persianele camerei mele erau închise, când fusei deșteptat brusc de o străfulgerare ce pătrunsesse prin deschizătura unei scândurele înaintând pe podeală. Strălucirea acelei lumini, proiectată în cameră, mi-a părut egală cu a celui mai strălucitor soare”.

Un fenomen identic s'a văzut în dimineata zilei de 13 Decembrie 1911. „Un bolid extraordinar de luminos a trecut pe deasupra Dobrogei și Munteniei, adevă delă răsărit spre apus, sau și mai exact, delă nord-ost spre sud-vest, cu iuteală enormă, iluminând ca *soarele la amiazi* localitățile pe deasupra cărora a trecut”.

— Acest fenomen ar fi rămas necunoscut dacă nu era observat și de către unul din cei mai înțelepți învățați ai României. Dl Spiru Haret stătea treaz în odaia sa de culcare, când pe la 4 ore 30 m. văzu cum o lumină puternică venită de afară îl făcu să poată deosebi cele mai mici obiecte din cameră. Persianele erau închise. Și dacă l-a luminat așa de tare camera, faptul avea să se atribuie unui fenomen ceresc, unui bolid extraordinar, enorm, înzestrat cu iuteală colosală”. (Vezi „*Orion*”, 1912, pag. 65).

În prima ședință a Academiei, d-sa a făcut o comunicare în această privință.

Dl Victor Anestin, reproducând în „*Universul*” comunicarea aceasta, a primit vre-o 65 răspunsuri din mai toate județele Munteniei și din Dobrogea. Toți văzuseră și ei lumină extraordinară.

Dl Haret primind iarăș un mare număr de scrisori, făcu a dona comunicare Academiei.

Câțiva au auzit și zvonătura. Alții un șuier, ca de o muiă, ce spintecă aerul. În două-trei localități nu s'a văzut numai lumina, ci un glob ca soarele, ba un sergent din Corabia spune că l-a văzut făcând explozie.

Curios, că în Muntenia e răspândită credința, că în noaptea de 30 Noemvre vechiu, noaptea Sfântului Andreiu, se deschide ceriul.

La 4 dimineata mii de sătence din județele Munteniei se îndreptau spre cimitire să tămăduze pe morminte. Atunci a trecut bolidul iluminând ca ziua. Tărâncele au căzut în genunchi închinându-se. Unele s'au refugiat prin colibe apropiate, așteptând să se facă ziua, pentru a se duce la cimitir. („*Orion*”, 1912, pag. 66).

Tocmai când scriu șirele aceste aflu că prin Noemvre 1910 încă s'a văzut un bolid extraordinar din *Gherla* și *Iclodul-mare*. Era seara, pe la ora 6, când sătenii din Iclod, așezați pe la vetrele lor, zăresc o lumină extraordinară, de care li s'au luminat toate casele. Sar toți oamenii afară, crezând că arde undeva vre-o casă. Când colo, un smeu sbura „mânios”, tot sfărâind și pârâind, arzând cu pară „*mierie*” (albastră) și improșcând schinte, delă apus-miază-noapte spre răsărit-miazăzi (NW—SE). Arunca lumină reasămănată mai tare decât Luna, ce se pleca spre apus. (Fenomenul s'a zărit deci în vre-o seară din 6—9 Nov.) În dreptul Gherlei s'a rupt în patru bucăți și a dispărut.

Tărâncele crede, că poți aduce la tine smei de aceștia, dacă tragi cu cosorul un cerc pe pământ, și cu un câțel de aiu te așezi în mijlocul cercului, rostind cuvenitele vorbe de chemare. Dacă îți vine, le poți cere, ce te trage înima, că-ți împlinesc dorința. Cică un om din Iclod a adus un smeu, implântând un cuiț în pământ, lângă picior. L-a întrebat smeu, că ce dorește? Bietul om așa s'a speriat, încât a cerut „*petringei*”. Și îndată i-a fost plină casa de petringei...

Ar fi prea mult să amintesc toți bolizii remarcabili, înregistrați din diferite părți. Constituiesc, ce-i drept, fenomene din cele mai impresionante, dar sunt destul de frecvenți. Fiecare muritor, cu mai mică atenție la lucrurile cerești, poate fi răsplătit cu priveliști de aceste emoționante. Privitorul inteligent poate însemna traiectoria bolidului, adevă drumul aparent ce-l parcurge printre stele. Prin însemnări analoge se aduc servicii calculului de astronomie meteorică, se contribuie la cunoașterea originii acestor corpuri.

24 August 1912.

Gavr. Todica.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 August n. 1912

— *Mâne, Miercuri, fiind sărbătoare — Adorm. Născ. de Dzeu — numărul viitor al ziarului nostru va apare Joi noaptea.*

Un Ceh filoromân între Cehi avem puțin filoromâni pe cari îi cunoscem din cele rânduri ale ziarului nostru sau suflet de sarac?

Aveau de ce se bucura toți românii, când unul dintre bravii noștri învățați Ceh, un învățător eroici care înfrun-ga, d. Anul acesta năpăstuirile pentru apărdărit limba noastră, a devenit milionar. Jarnik, așa ca înainte, a devenit milionar. rinta limba noastră.

universitare de vază, nu purta un su-s'a dat în lături dela ca să se reptilă.

depărtata Bohemie, și a pot face pe un A vizitat capitala României, deoarece în înalturale de acolo și a fost și prin C. Dobului, întoarcere, oprindu-se în Arad, ne-a vizitat r. dactil. a cerut Nrii din „*Românul*” în cari am scris despre Caragiale și și-a cumpărat cărți românești dela „*Librăria diecezană*.” Din con-vorbirea noastră cu dânsul am observat că cunoaște literatura noastră cu înțelegere și simț, foarte puțini intelectuali români o cunosc. Și apoi cursurile dela Văleni! Ciudați sunt și Cehiiăștia, mai ales pentru noi, cari nu ne prea trudem să mergem la Văleni! Ne iau străinii înainte și ne fac de rușine!

Oprimarea germană în Alsacia-Lorena. O nervozitate inesplicabilă se manifestează de câva timp în presa pangermană cu privire la provinciile anexate. Sovinii germani cer necontenit măsuri extraordinare împotriva alsacienilor, ca și cum asprimea cu care sunt tratate aceste victime ale unei politici de cucerire nu ar fi de în deajuns. Așa, mai zilele trecute ziarul *Post* tuna și fulgera în contra faptului că veteranilor războiului din 1870, adică francezilor din Alsacia și Lorena, li s'a distribuit de către guvernul francez medalia comemorativă a acestui nefericit război. Ziarul german cere ca toți alsacienii și lorenii cari au primit această medalie să fie condamnați la pedepse exemplare!

Ca presimțire ciudată a unui viitor apropiat i-o fi agitând pe germani? În orice caz, ei cad în crize de mânie epileptică, ori de câte ori constată că, departe de a renunța la limba și obiceiurile strămoșești precum și la idealul lor național, asupririle la cari sunt supuși locuitorii din Alsacia-Lorena pare a le da puteri noi de rezistență. V'am comunicat nu de mult măsurile vexatorii pe cari le-au luat autoritățile germane, față de ofițerii francezi cari doresc să-și viziteze rudele din provinciile anexate. Astăzi ziarului *Taegliche Rundschau* i se pare că a descoperit o nouă primejdie. Nu de mult, niște aviatori francezi au sburat din nebăgare de seamă pe teritoriul german. Lucrul acesta s'a întâmplat de curând și unor aeronauți germani cari au aterisat tocmai lângă orașul francez Nancy. Dar în vreme ce autoritățile franceze, după formalitățile de rigoare, au primit cu politeț pe oaspeții străini, autoritățile germane i-au supus pe înocenții aviatori francezi la fel de fel de măsuri meschine, că doar ar descoperi în ei niște spioni. Cu prilejul acesta ziarul *Taegliche Rundschau* a cerut cu o brutalitate care nu face cinste nici simțului de umanitate și nici civilizațiunei germane, ca toți aviatorii cari se vor găsi sburând pe teritoriul imperiului, să fie împușcați ca niște câni. Ca niște câni este expresia exactă a gazetarului neamt.

La toate aceste contursiuni iscate din senin, francezii din Franța, liberă, ridică din umeri cu milă și dispreț. Iar alsacienii și lorenii rabdă loviturile pe cari le primesc cu acea mânie impasibilă și surdă, care nu este de fapt decât expresia sălbaticei energii cu care popoarele asuprite se pregătesc să reziste și mai departe la vanele încercări ale asupritorului, de a le lua ceea ce este imposibil de luat: limba, credințele și idealul lor național.

D. Gheorghe Bonea, unul dintre teologii eliminați din seminarul dela Oradea-mare, ne roagă să publicăm următoarele: „In anul dela 23 August n. a lui „Budapesti Hirnap” a apărut o notiță în care se afirma, că aș fi repășit dela teologie, neavând chemarea a fi preot. Vă rog să binevoiți a desminti vestea aceasta lipsită de orice temei, deoarece mie nici prin minte nu mi-a trecut așa ceva. Tot din astfel de „isvoare autentice” au fost toate infarmațiile acestui ziar publicat în chestia noastră.

trecur. ... cază să înșele aratand că delu ... mediu, care nu este al lui.

lata de ce bogăția, dacă este ... un mijloc de validitate a în ... acum față care până atunci tânjeau ... financiare o-sufletul unui om sărac, este ... se poate pre-ori și o adevărată piatră ... următoarele sufletele de mișei. ... „Corvineana” din Hun-

Celui nobil be ... celui mișei, bogă ... atât de dureros de trist și frunte, arătând ... și râde de in-

Acum ... primim dela corespondentul no- ... Ghelar. Nu este despre altceva vorba în acest reportajiu remarcabil asupra stărilor dela băncile naționalităților, decât de modul cum și-a început activitatea de bancă institu-tul românesc „Corvineana” din Hunedoara și cum și-a prelat localitățile circulației publice. Apoi mă rog așa, că vine popa în toată regula, în ornate și cu asistența convenită și a sfințit — da, a sfințit Doamne iartă-mă — asemenea casei lui Dumnezeu cele două odăi mucegăite ale „Corvineanei”. Iar toate acestea s’au pe-trecut în prezența unui mare număr a intelek-tualilor și a blajinilor țărani români din împre-urime. Că cu ce intenție cred, că este cu totul de prisos a mai spune. Și așa o știe fiecare. Și pentru aceasta intenție, pentru primejdioasa tendință a sfințirii atât de comice a băncii, ne-putem cu neputință să râdem, deși am avea voie de răs, încât să ne curgă lacrimile siroaie...”

Da, așa își inaugurează activitatea băncile românești, domnilor dela „Erdélyi Pénzvilág” — cu gândul la Dumnezeu. Căci vedeți dv., Români sunt creștini și cei dela „Corvineana” au voit să accentueze dintru început faptul că creștinesc va fi și spiritul de care va fi con-dusă filiala lor, precum și tratamentul de care-și va împărtăși clientela!

Noii bancnote de 100 coroane. În decursul toamnei vor intra în circulație nouă bancnote de 100 cor. formatul lor va fi mai mare decât a celor de până acum. Bancnotele de acum au intrat în circulație cu doi ani înainte și anume în sumă de 835 milioane cor. Cauza schimbării acestor bancnote este faptul, că bancnotele de acum au fost falsificate în măsură mare.

Rectificare. Din greșala culegătorului a ră-mas afară semnătura autorului articolului „Ro-mânii din Bucovina”, publicat în nr. nostru trec-ut (177 din 12 (25) August). Autorul este d. N. I. Russu. Dealtfel cetitorii care urmăresc da-tele și reflecțiile pline de interes ale colabora-torului nostru, au putut face singuri rectificarea cunoscând pe autor din articolul precedent a-supra aceleși chestiuni.

Cum a murit Rousseau. Până acum existau două păreri asupra morții lui Jean-Jaques Rous-seau. Unii susțineau că ar fi murit de moarte naturală în timp ce alții aduceau dovezi că Rousseau s’ar fi sinucis. Iată însă că și o a treia părere își face drum în privința morții marelui democrat. Dr. Raspail după îndelungate cerce-tări făcute pe masca lui Rousseau declară că Jean-Jaques Rousseau a fost asasinat. Masca dovedește existența a o multime de răni dintre cari unele de adâncime mare pe fața autorului

„Contractului social”. Dr. Raspail arată că a-cesse răni provin din niște lovituri cu ciocanul de pe urma cărora a sucombat Rousseau. Cri-minala ar fi însăși Theresa Levasseur, soția lui Rousseau.

Aceasta avusese egături încă înainte de moartea lui Rousseau cu acela pe care l’au luat de bărbat de îndată ce Rousseau a murit.

Concurs de inotat în Arad. Ieri a avut loc în Arad un concurs de inotat organizat de că-tră societatea ungurească de inotat din Arad. Singurul punct series a fost inotarea pe o dis-tanță de 2000 metri. Premiul a fost câștigat de tânărul român d. Traian Iancu, care a ajuns primul la țintă, urmând rămanând la 5—6 m., iar alții la 50 m. În darătul romanișului nostru.

Public românesc care a azistat la acest concurs a primit cu multă răceală învin-gerea dlui Traian Iancu. Noi însă îl felicităm călduros pentru învingerea aceasta frumoasă.

Revolta din marea rusă. Agitația între ma-rinarii din marea Neagră ia din ce în ce pro-portii mai mari. În ultimul timp au fost con-damnați mai mult de 1000 de marinari în Se-vastopol. Cu toată rigoarea cu care sunt jude-cați marinarii, răzvrătirea lor continuă. Mi-nisterul de marină păstrează cea mai strictă disciplină în tem să publice ceva des-p. ... cu toate că au primit știri în această privință.

Știrea că vasul „Kahul” a fost bombardat de alte vase nu este exactă, întru cât răscoala marinarilor izbucnind în timpul nopții nu s’a văzut nimic de pe țarm sau de pe vre-un alt vas.

Din Paris se anuță: Asupra răscoalei de pe vasul militar de transport „Kahul” la gura Do-nului n’au sosit încă știri suficiente. Se crede că este vorba de niște marinari condamnați cari au atacat noaptea pe ofițeri și după ce au avari-iat vasul s’au adăpostit în niște bărci de sal-vare unde se mai aflau și alți conjurați. Tele-gramele anunțau că nici unii din marinarii răs-culați n’au fost arestați.

Impăratul Japoniei decorat de regele An-gliei. Regele George al Angliei a decorat pe împăratul Japoniei cu marele ordin al Jare-tierei. Insignele vor fi predate Mikadoului de către prințul Arthur Conaugh care pleacă în acest scop în curând la Tokio.

Fără pălărie. Moda și-a propus să ridiculi-zeze definitiv pe naivii cari îi cad în mreje. Iată că le impune să umble cu capul gol. La Bois-de-Boulogne au și început mulți să lase pălăria în cuer. Pe alee defilează tipi cu guler moale la gât — par’c’ar fi oblojiți — cu pantaloni în-doși jos — ca băieții dela chirstigerie — și cu capul gol, pe soare sau pe vânt, ca spoitorii noștri dela țară.

Știți de sigur că snobismul — adecă imita-ția inconștientă — are mai totdeauna la baza lui... o greșală sau o nevoie a cuiva. Astfel, unii umblă cu mânușile neîncheiate și date peste cap. Ei se cred eleganți. În realitate deprinde-rea vine dela un parizian cunoscut, a cărui piele nu suferea mânușa și trebuia să o îndoiască. Repede găgăuții s’au luat după el. Alții purtau vesta descheiată jos, ca un semn de distincție, fără să știe că acelui pe care îl imitau îi rămă-sese vesta strâmtă sau era cu stomacul încăr-cat când îl văzuseră neîncheiat.

Noziere zeflemisând în „Le Temps” noul obicei de a umbla cu capul gol, îl atribuie fap-tului că unui șofer i-a luat vântul pălăria, iar publicul, crezându-l un brav care n’are nevoie să-și acopere capul, a pornit să facă la fel.

O operetă de soții Toselli. „Corriere della Sera” anunță că perechea Toselli lucrează ac-tualmente la o operetă. Fosta principesă Luiza scrie textul, care e tradus în italienește de zia-

ristul Leni, iar Toselli compune muzica. Edito-rul Sonsagno a și cumpărat lucrarea. Ea va fi jucată în vremea carnavalului, în acelaș timp în Italia și Germania.

Accidentul aviatorului Wright. Din Ohio se anunță că aviatorul Wright a căzut cu aero-planul său în fluviul Miami. Wright a fost grav rănit, iar aeroplanul său complet distrus.

Că datorase stăvele. Vă vedeți îndată. Da-toria Franței se ridică la 32 miliarde 753 de milioane 709 de mii de lei, adecă 827 de lei de locuitor. Datoria publică a Rusiei e de 24 de miliarde 445 de milioane de lei, ar cea a Angliei numai de 18 miliarde 693 de mi-lioane 350 de mii de lei. Datoria Austriei și ale Ungariei se arcă la 5 miliarde 329 milioane 587 de mii de lei, Turciei i-ar ajunge 2 miliarde 931 milioane 825.000 de lei ca să-și satisfacă cre-ditorii. Italia datorește 13 miliarde 077 mi-lioane 900 de mii de lei, Spania 9 miliarde 431 milioane 100 de mii de lei. Portugalia 4 miliar-de 645 milioane 425 de mii de lei. Japonia, veci-nic setoasă să imite națiunile Europei are până acum o datorie de 6 miliarde 957 milioane 287 de mii 500 de lei.

Evitarea unei mari catastrofe pe ocean. În Liverpool a sosit vaporul „Corsica” aparținând companiei „Allan line”, care a suferit strică-ciuni în drumul său. Vaporul „Corsica” a scă-pat ca prin minune de soarta tragică a „Tita-nicului”. Cu toate că activitatea mașinelor a fost mult redusă totuși vaporul „Corsica” n’a putut să evite ciocnirea cu un ghețar în același loc unde s’a întâmplat catastrofa vaporului „Ti-tanic”. Cu multă greutate vaporul și-a conti-nuat însă drumul.

„Tokio” extirpător de băătăuri. Se poate fo-losi cu succes contra băătăurilor (la picioare), ne-geilor și contra scortășării pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea băătăurilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.**

x Manuale de școală folosite și noi pentru toate școalele civile și medii din Arad și pro-vincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517. (I 303—)

ECONOMIE.

Băncile și însoțirile economice sătești.

Între însoțirile (tovărășiile sau cooperativele) economice cele mai de seamă se numără: în-soțirile de credit, cele de producțiune, de valori-zare și de consum. Asupra acestor însoțiri, mai ales, s’a scris de repețe-ori în coloanele revis-tei noastre, apreciindu-se rostul lor în viața po-poarelor și accentuându-se necesitatea întrupă-rii lor la poporul nostru.

Toomai în vederea necesității ce se impune și la noi pentru răspândirea acestor însoțiri a luat și „Solidaritatea” în statutele sale anumite dispoziții, ca aștefel să poată și ea contribui la organizarea satelor noastre prin îmbrățișarea chestiei însoțirilor de tot felul.

Unele bănci, ca s. e. „Economul”, „Silvania” ș. a. au pornit o acțiune, ce trebuie relevată, în interesul însoțirilor, îndeosebi a însoțirilor de credit; iar „Albina”, „Cassa de păstrare din Săliște” ș. a. au pus însoțirilor la dispoziție cre-ditul necesar și le-a stat la îndemână cu sfatul, revizuindu-le bilanțul și dându-le îndrumările trebuincioase pentru o administrație cât mai corectă.

Putem deci spune, din capul locului, că băn-cile nu au desconsiderat chestiunea de viață a

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmură pentru mo-bilaturi. În urma modernului aranjament de vînturi, prețuri ieftine. Din depozitul men bogat de monumente, în care eșteptesc vînderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratic, în prețul de fabrică.

Fabrica de granit, syenit

industrie de marmoră și

ciselare de piatră a lui

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

însoțirilor economice sătești ci, din contră, au sprijinit-o.

În timpul din urmă însă, când a început să se discute mai înadins, în cercuri tot mai largi asupra întrupării, însoțirilor economice și îndeosebi a însoțirilor de credit, — se părea că în cercurile băncilor ar începe să se pornească un curent mai puțin favorabil decât odinioară pentru aceste însoțiri.

Anume începuse să se instăpânească ici-colo, temerea, că sporirea, îngrabă și în număr mare, a însoțirilor de credit, ar putea să fie în desavantajul băncilor.

Mai ales darul de K 50.000 al dlui V. Stroescu pentru înființarea băncii sătești (însoțiri de credit) și peste toate promisiunea dânsului, de a pune la dispoziția „Asociațiunii” K 100.000 pentru înființarea de însoțiri de credit în Bihor, a alarmat pe conducătorii băncilor existente în acele părți, pe cuvânt, că înființându-se acelea, în timp apropiat, ar putea doară să fie un pericol pentru băncile de acolo.

De aici, mai ales, un fel de animozitate între cercurile conducătoare ale băncilor noastre existente și între factorii, cari luptă cu toată convingerea pentru întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte însoțiri economice sătești.

Conducătorii băncilor noastre existente sunt de părerea, că aceste bănci sunt factori economici-financiari de importanță, cari satisfac în mare parte trebuințele de credit ale poporului nostru. De altă parte ei văd un rău în pornirea unei acțiuni pripite pentru înființarea, mai ales de însoțiri de credit sătești, în masă, un rău, nu atât pentru băncile existente, cât mai cu deosebire, pentru însăși ființa acelor însoțiri de credit și pentru poporul angajat la o lucrare în cadre mari, fără nici o pregătire prealabilă.

Procedându-se însă cu precauțiune și sistem la întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte însoțiri economice sătești, conducătorii băncilor actuale nu au pentru ce să privească cu ochi răi această acțiune sau, și mai puțin, să o împiedece. Din contră, văzând că aceste însoțiri se pun pe temeiul cel adevărat altruist, care singur le dă îndreptățire la viață, conducătorii băncilor noastre existente nu pot decât să se bucure, socotindu-le ca soațe de muncă, cari au să fie de folos nu numai poporului, ci chiar un sprijin real, pentru institutele de credit, — aceste ajutându-le cu creditul necesar și cu povețele neapărat trebuincioase, iar acelea, pe lângă sporirea puterii de prestațiune și progres a poporului, aducând nouă resurse pe seama acestora. În chipul acesta ele pot sta foarte bine unele lângă altele, ajutându-se și completându-se în acțiunea lor pentru binele poporului nostru.

Vorbind îndeosebi despre însoțirile de credit sătești trebuie să relevăm, în primul loc, rolul lor educativ, care consistă în faptul de a da prilej tuturor, în cea mai mare măsură, de a se deprinde cu economisirea. Pentru că, trebuie să recunoaștem, că în privința educațiunii în masă a poporului nostru pentru economisirea banului câștigat cu crunte sudori, s'a făcut prea puțin până acum. O adevărată școală, spre acest scop, îi lipsește poporului nostru. Li lipsește, în mii de sate, prilejul de a economisi, îndeosebi din cauza că, neavând la îndemână însoțiri de credit și neprimind nici indemnuri trebuincioase, sume cari, toate la un loc, reprezintă, de sigur, multe milioane în fiecare an, se duc în vânt, poporul nostru rămânând astfel sărac și neputând da înainte în privința sporirii bunurilor sale materiale, în mare parte și a celor morale.

Începând dela copilul de școală, printre ale cărui degete se strecoară, creșterea, pe lucruri de nimica, sume frumoșele, și dela zilerul sărac, și el, neavând la îndemână prilej de a economisi, banul cu greu câștigat, de mulțori, îl aruncă pe lucruri de puțin folos și adesea chiar pe lucruri stricăcioase, — până la frunțașii comune — toți ar avea prilej bun de a economisi, adunând bani albi pentru zile negre.

Poate, că în chipul acesta, ar veni și la noi mai îngrabă timpul, ca poporul nostru să se desbaieră și de multă deprinderi și obiceiuri rele și păgubitoare. Însoțirile de credit sătești ar putea astfel să devină pentru poporul nostru dela sate cea mai bună școală, care să-l deprindă la economisire, dându-i prilej să depună spre păstrare și sumele cele mai minimale.

Nu ne îndoim că însoțirile de credit sătești,

bune și creștinește conduse, vor ajunge odată, și la noi, un indemn de a se înfrâna mulțianea dela abuzul cu beuturile și fumatul, dela luxul prea păgubitor, cum și dela alte multe obiceiuri păgubitoare, cum sunt botezurile, ospetele, pomenile, aldămașurile ș. a., deschizându-i banului calea spre însoțirea de credit și păstrare, unde din puțin în scurt timp, se face mult și în același timp suietul mulțimii obcinuindu-l cu frumoasa virtute a înfrânării.

Pe calea aceasta se vor putea aduna considerabile rezerve în casa însoțirilor de credit sătești, cari vor deveni totdeauna păraie și riulete, cari, fructificând, cu betșug, teritorul pe unde își fac cursul (băncile), vor trece în riuuri mai mari (băncile), pentru ca, cu concursul lor, să se fructifice și mai bine întreg teritorul, pe care trăește poporul nostru.

În consecință, pentru ce ar observa băncile existente o atitudine de opoziție curentului pornit, în fine, și la noi pentru întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte însoțiri economice?

Nu! Aceasta nu s'a întâmplat și nu se va întâmpla. Și totuși a avut aparența, că oamenii din cercurile băncilor ar face opoziție curentului numit, atunci când s'a stărut ca „Asociațiunea” să nu ia în mână chestiunea de a înființa însăși însoțiri de credit și alte însoțiri economice sătești, mulțămindu-se a face, cel mult, ca și până acum, numai propagandă, dar mai efectivă în acest scop. Acesta e motivul, că „Asociațiunea” are de a îndeplini, în mijlocul poporului nostru, atâtea probleme culturale și economice, din cari, ce e drept, chestia însoțirilor economice face și ea o parte întregitoare.

Revista economică sfârșește cam astfel:

Greșesc, prin urmare, toți accia, cari susțin că băncile noastre existente nu ar fi avut și n'ar avea nici un rost în viața poporului nostru, afară doar de folosul acționarilor și al funcționarilor aplicați în serviciul lor.

În același timp însă, din tabăra altor neamuri din patrie băncile noastre sunt atacate, pe motivul că ele ar fi o primejdie pentru viitorul acestor neamuri.

Suntem deci între două focuri.

Ne rezervăm răta: care e adevărul.

(Rev. Economică).

PAGINI RASLETE.

Un poet englez.

De D. Larungu.

Am înaintea mea două volume, apărute mai zilele trecute: unul cu povestiri și celălalt cu poeme și cântece, de Richard Middleton. Cunosc acest nume. De multe ori l'am întâlnit în revistele *The Academy* și *Englisch Review*, unde citeam tot ce iseuca. Și acuma, răsfoind aceste două volume, iarăși stau de citese și recitese cu deosebită plăcere anume părți, cari m'au impresionat altă dată. Proza lui se cunoaște că-i proza unui cântăreț: are grija de armonie și ritmul versurilor; și constă mai mult din amintiri, din mărturisiri intime ale autorului — adesea foarte dureroase. Urmărindu-l în povestiri, dela un timp începi a simți cât de nouă și de atrăgătoare va fi poezia lui. Într'adevăr, de mult nu s'a scris ceva mai frumos în englezește. În aceste poeme și cântece ale lui Richard Middleton e un simț deosebit pentru muzica versurilor, multă căldură și mai ales acea însușire a poetilor mari de a trezi, prin îmbinarea cuvintelor simple, emoții adânci și nașteptate. Între chemări pline de pasiune, între oftături nestăpânite, între șiruri triste ce amintesc de întunericul morții, găsești deodată și vioșia unui copil, plăcerea de a trăi și a se bucura de frumusețea înconjurătoare. Într'un loc, vorbind despre o călătorie pe mare, scrie:

„Veseli frânghiile cântă,

Și cât de veseli noi!

Stăpâni pe marca visătoare

Și pe lucruri alese;

Mai bogați ca regii suntem

Și ea oricare altul,

Când pe sub veșnicie

Nu batem din aripi de umbră;”

Într'altă parte:

„Nu mai mult decât un vis ce cântă

Pe căile din lume;

Ah, de-ar fi avut sufletu-mi aripi,

Ori un loc de hodină!”

Asta fuse acest poet: „un vis ce cântă” și cu un vis eareă să considere viața. Unul dintre nefericiții, cari mus de loc pregătiți pentru greul și asprimea societății, și cari — fără să râvnească la bogății, fără să învidieze nimăuani nimic, doar atâtea vreme: să aibă cu ce trăi spre a-și putea lăsa în cuvinte alese, neperitoare, și pentru încântarea altora, ceea ce este mai nobil și mai de preț în sufletele lor.

Cu ceva încredere mistică în schimbările norocului, de multe ori plecă de-acasă în lumea largă, repetându-și în cap frumoase versuri; și de atâtea ori se întoarse înapoi obosit, încercat de amarămintele vieții. Și răbdă el cât răbdă, până-măce într'o zi crezu că-l amintea a-și curma singur zilele. Și azi când îi știm stăruștul, creșta lui de mai sus capătă un înțeles cu mult mai trist și mai adânc:

„Nu mai mult decât un vis ce cântă

Pe căile din lume;

Ah, de-ar fi avut sufletu-mi aripi,

Ori un loc de hodină!”

În vremea din urmă trăea la Bruxel. De acolo scrisese unui prieten:

„Mă aventurez iarăși. Voi avea în traistă câteva plăcute amintiri; cât pentru cele multe a mare poate nu vor fi așa de grele acum...”

Asta era ultima lui aventurare, în cuprinsul morții care le încheie pe toate. Stând cu sticla de clorform în față, mai înainte de a porni, a lăsat pe o hârtie câteva versuri, între cari și următorul:

„Dragă Doamne, ce înseamnă un poet
mai mult sau mai puțin?”

Firește, pentru mulți nu înseamnă nimic; însă pentru acci, cari știu cât de rari sunt poezii ca Middleton, înseamnă mult, nespun de mult; și criticii englezi și-au exprimat în cuvinte mișcătoare pierderea. Amintesc doar ce spune d. Franc Harris, în revista *Rhythm* — dacă rândurile lui se referă la Anglia, nu mai puțin se pot referi și la alte țări:

„Ovreeii dedeau cu pietre în profeci și prigoneau pe cei trimiși lor... Ș-ar fi mai bine să dai cu pietre, decât să-i flămânzești, mai bine ură decât acest negrăit dispreț rece.

Anglia dă 1200 lire pe an ca pensio fiecărui ministru, și această sumă se consideră de ajuns a se împărți între toți nefericiții ei poeți, scriitori și artiști, și între cei mai apropiați și mai dragi lor. Acum un Richard Middleton e demn mai mult — să spunem adevărat gol odată! — un Richard Middleton e în el însuși și în opera lui mai de valoare ca toți ministrii văzuți în Anglia pe timpul vieții lui.

Ministrul are de câștigat în concurența mărginită din camera comunelor: are de întrecut rivali cari trăiesc, omuncii timpului său; dar poetul poate fi cel dintâi în generația lui și totuși să merite puțin: ca să se înăseare cu cei mai mari din trecut și să-și iace un loc printre Nemuritori.”

Redactor responsabil: Constantin Savu.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă
garanția de zece ani. (97-120)

Aviz!

Am onoare a face cunoscut onorabilului public, că mi-am deschis cancelaria advocațională nouă în Becicherecul-mare strada Văraljai nr. 7.

Cu stimă:

Ka 322—3 Dr. Artur Kassovitz, adv.

Notar diplomat

caută un part de casă ori casar pe lângă cașine la via o bancă ori altă întreprindere. Adresa „Notar” postrestante Kosse II (Ma 325—3)

Aviz!

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am mutat cancelaria advocațională în CACOVA la casa și lângă localul băncii „Piugarul”.

Cu stimă:

(Bi 315—3) Dr. Nicolae Brăescu.

De vânzare

extravilanul din strada Poștei nr. 2 din Sebeșul-săsesc pe care se află două clădiri masive, o grădina de zarzavate și o curte plantată cu pomi și flori, lângă grajd, șopron închis pentru și pentru trasuri, spălătorie, șopron pentru lemne, curte pentru galițe, pivniță, apă bună—cu un preț ieftin. Ambele clădiri (case de locuit) au toate aceste independent una de alta. Amănunte se pot afla la însuș proprietarul. (Me 301—6)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și reevizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (ri 307—100)

O fabrică din București caută un funcționar.

Se cere: român, creștin, etate 20—25 ani, necăsătorit, cunoștință perfectă a limbilor română și germana în scris și vorbit, cunoștințe comerciale generale.

Oferte detaliate a se adresa sub „Drept la pensie” administrației acestui ziar. Fa 314—3

Pentru banca noastră de asigurare căutăm agenți pentru fiecare localitate din țară.

Cunoștințe speciale nu se cer, deoarece aceasta se poate îndeplini și afară de ocupația regulată, ca ocupație laterală. Câștig ușor și cinstit. Ofertele să se trimită la

Eszék kölcsönös segélyző szövetkezet igazgatóságához, Eszék.

(E 326—2)

PUBLICARE,

La primăria comunei Rășinar (Resinár, Szeben m.) află aplicare

un tânăr

vizitat în agendele notariale. Condițiuni favorabile; cei cu diplomă vor fi preferiți. (Pi 316—3)

Comercianții

care voiesc să se pregătească pentru conducători de prăvălii să se anunțe sub deviza „Viitor sigur” administrației ziarului „Românul”. Se cere cunoștința limbilor română, maghiară și germană. (Si 311—3)

(A 116—280)

Gustați

Berea **SLEPING-car** din fabrica „Bragadiru”.

Un candidat de avocat

află aplicare în cancelaria advocațională a lui

Dr. Nestor Oprean, Nagyszentmiklós.

(O 300—6).

Anuarul școlar

(Cronica școlară—Évkönyv)

tipărit conform ordinului ministerial mai nou, a-comodat și școalelor ajutate din partea statului, conținând tipărit: „ziuar de primire, ziuar de frecvență și prognoză”, „ziuarul materialului propus, ziuarul vizitațiilor și evenimentelor, consemnarea manualelor întrebunțate, date statistice despre școlari, învățător și școală, se află spre vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor., — dela 80—120 cu 5 cor., — dela 120—160 cu 6 cor. Catalogul librăriei la cerere se trimite gratuit. (Li 243—8)

ATELIERUL DENTISTIC

mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și nu se frâng.

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR de Márfa.

(Ka 154—30)

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articlii în bransa aceasta. Rog să cereți prețurent ilustrat.

[Go 226—50]

CORSETT CHIC

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme Budapesta, VII., Csarhát-u. nr. 22.

Fond. în 1893. Telefon: 28—35. N-ul casei de păstrare poștală ung. 15645. (Notă Clearing.)

Table de firmă vârsate din bronz și zinc pentru ofițeri, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în bransa aceasta în Ungaria.

Prețuri de fabrică.

Correspondență în limbile maghiară și germană (Ka 143—30)

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC și CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

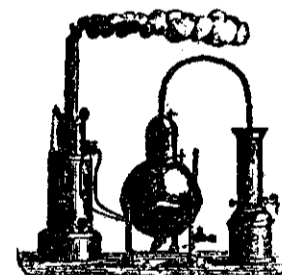
THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50. TI 163 60

RADUCZINER LAZAR

ALĂMAR

Timișoara (Temesvárgyárváros) str. Farkas 12 Casa proprie.

Execută **Cazane pentru spirt**, — pentru vâpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanță și cu condițiuni favorabile de plătire.

Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

Ra 174—20

ADOLF SCHNEIDER

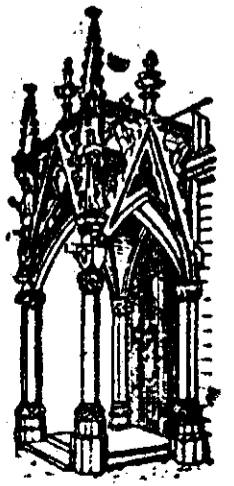
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186—60)

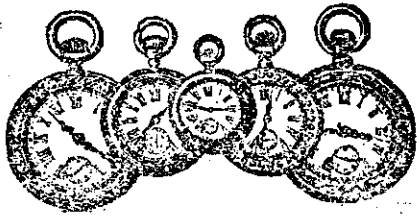

Întreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoli de ciment: socluri, parcașe, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de moriminte, monumente la moriminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vâlale, etc. Granit artificial și pietri artificiali din nășip, imitații perfecte. — Execută în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

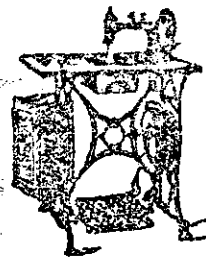
ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (áldós) utca 4.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate partile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare excelentă.

(Ka 31—52)

Prima calitate

Masini de cusut „Singer” calitate bună pentru femei cu 60 K (karikahajós) tot pentru femei 84 K, centralbobin 94 K, cu 5 cutii din oricare soi 110 K, cu luntre scufundătoare (sülyesző karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

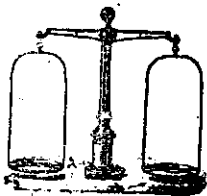

130 cor. precum și biciclete cu 104 cor. pe lângă garanție de 5 ani — livrează:

KRAUSZ HENRIK

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

Revanzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

În lucrătorea electrotehnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucrează tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea creștelor. Cântare de precizie pentru farmaciști, drogerii și aurari. Instalări de lumină și sonor (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78—30)

KUN ENDRE,atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

(Ku 39—60)

SZATMÁR,casa-Lévay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recomandă pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru cășapie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și jocari precum și ascuțirea bricelor pe lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

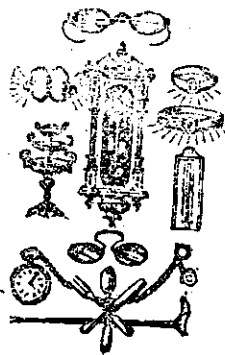
La trimiterea a 6 brice-barbierilor socotesc taxa numai pentru 5.

MANDEL ZSIGA

orologier giuvaergiu-optic

DÉS-FÖTÉR

Sucursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit de tot felul de ciornice de aur și argint precum și ciornice de metal și nickel. Articuli de argint de China Berendorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și vizieri de Rath-nov. Articuli optice de aur și argint Gramerhoane și plăci. — Reparaturile solide și ieftine. Serviciu conștiincios. Prețuri moderate.

(Ma 182—30)

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perină.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.

(Colțul pieței Valeria.)

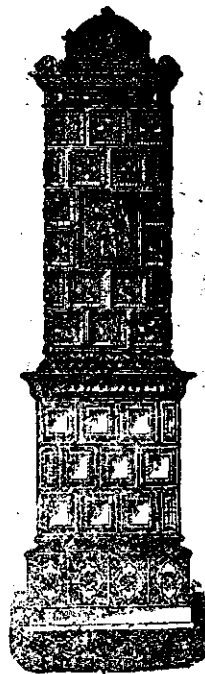
Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copil, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spal cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le coloz în colori închise.

(Lu 15—60)

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olano și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și elădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

Kl 122—60

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul acesta.

D. CEPENARIU

crotori pentru domni

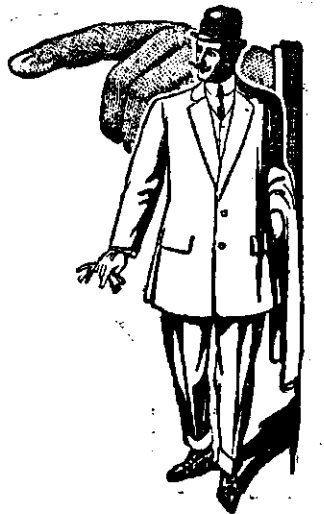
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :

: : mai nou : :

Ce 193—30

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

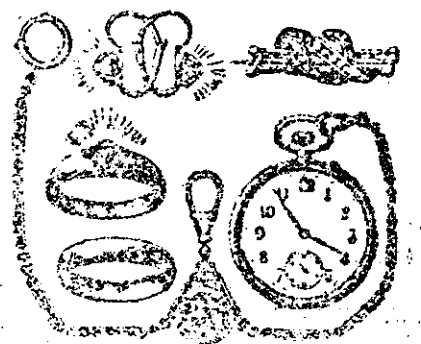
În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

(Ke 84—30)

KLEIN ISTVÁN,fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. Cele mai frumoase rețele! Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt Prospect de prețuri trimis gratis.

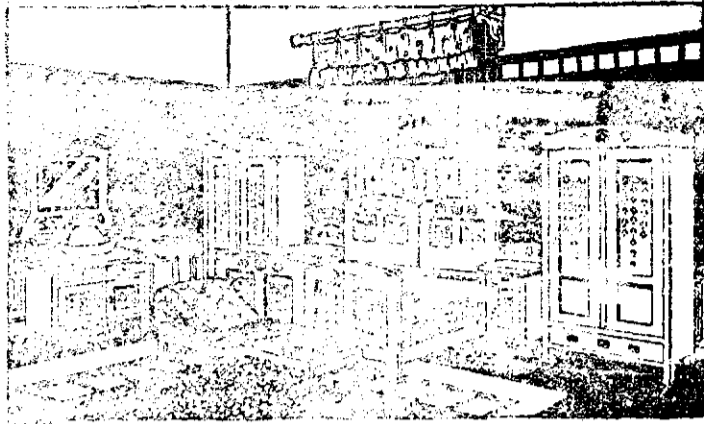
A. Slepák, giuvaergiu șiceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opăce. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (ERSEBET).

Pre gătește mobilele cele mai moderne și luxose cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plase excelente, covorașe, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

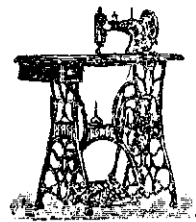
Bruno Widiasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apeduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scari), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalații de băi, apeducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s-au adevărat de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trezesc n-au înghețat în liber via la un grad de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. (VI 159-60)

Cea mai perfectă executare de instalații de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Văzarea de cazane de aramă și țincuire. — Prof. o'e și planuri gratuit și prompt.

GUCHT HUGO

mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becker 6.

FF- lat. AN- AD toate părțile constructive în scopul reparării și biciclete cu prețurile cele mai mici. ATENȚIE: pentru repararea mașinilor agricole, tractorilor etc. etc.

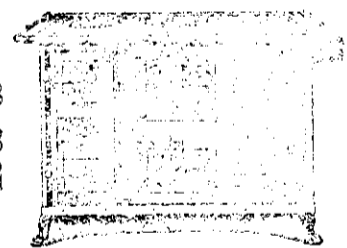
PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, aparate, bunuri de uz casnic, aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu în agonii voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, ca firmele și agenții acestora trimiți pe sale nu stau în nici o legătură.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și impletirea sirmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de sițe, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherluri), cuptoare etc. Fabrică totfelul de garduri din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit sau electrolit sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coseri pentru plafon și este impletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherluri) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colori sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

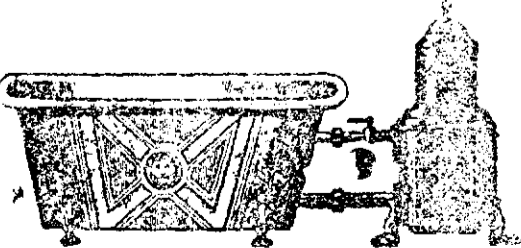
Carl Piffel,

prima fabrică de obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszler-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctoe e mtal: precum ciubere, ucloare și căni. — Apoi lifere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conducți pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Et 23-60

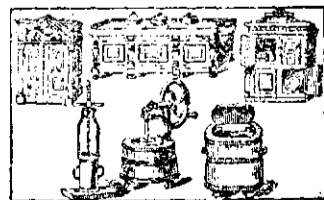
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy ut nr. 64. Telefon: 106-69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

Să nu se confunde cu alte fabricații. (Me 141-30)

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunostiințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu plăcere
 cât se poate de moderate. Comande primesc
 atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.
 (Co 105-50)

Premiat la a. 1902 din partea expoziției Industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS
 păpușar, (Be 30-70)
 — Nagybecskerek. —

Liferează în țara și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și caton, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog gratuit. — Revinzătorilor li-se dă rabat.

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și artelii optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula
 orologier

Sátmar — Szatmár,
 str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.
 (Se 150-60)

Ingrădiri cu pietri mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcophage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase, din material foarte durabil care întrece piatra cioplită, cu prețuri ieftine pe lângă garanță; execută pardoseli de granit, tot felul de specialități de pietri artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
 Cluj—Kolozsvár, strada Bástja n-rul 4.

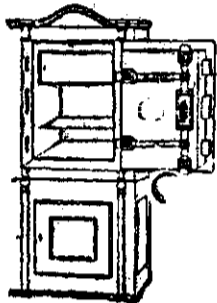
TELEFON nr. 644.

Ne 156-20

Fabrica budapestană de casse de bani
Gelléri și Schuller
 BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákosszécska 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
 Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

totograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută tot felul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Li 72-60

Cu deslușiri servesc.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Schö 61-30

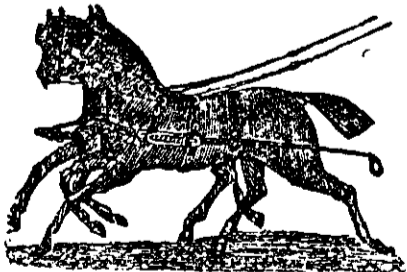
Comandele se execută imediat.

Atelier de curelărie, selărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
 Heltanerg. Str. Ciszádiel 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperltoare (șoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

(Ru 66-30)

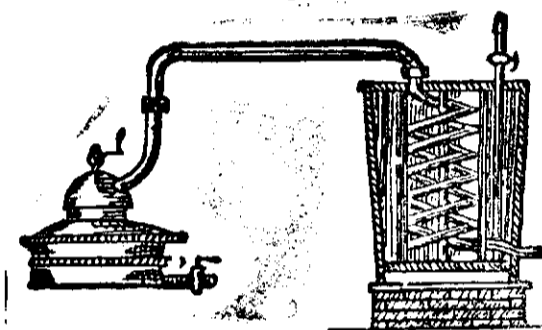
ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT
A LUI

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în oleu, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se șteacă. La firmă fiți cu băgare de seamă să nu confundați. Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

GAZANE pentru ferberea rachiuului

Aranjamente pentru fabricii de SPIRT.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru opărirea vaselor.

Prețuri moderate! Condiții favorabile de platire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru procurarea ornamentelor bisericăști, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjlii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, caudele, cruci, baldachin, ripide, icoane slinte, icoane ruse și de toffelul, icoane istorice, etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte slinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preoțești.

Haine pentru domnii preoți, hrâne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestiminte preoțești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comande executate momentan în modul cel mai prompt și conștientios.

CATALOG ILUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stima

Nicola Ivkovics, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștientios și artistic.

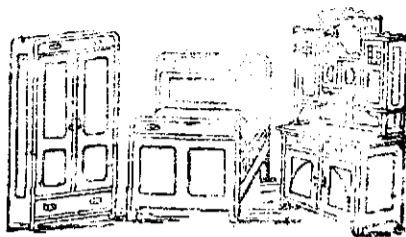
[Ba 93]

Mobile în toate stilurile moderne cea mai solidă executare

EMIL PETRUȘIU

— fabrică de mobilă —

— Telefon nr. 47 —

SIBIU Satogasse n-rul 37.

Exponice de mobilă zilnic deschisă, fără aia de cumpără rare.

(1 18)

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov strada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate.

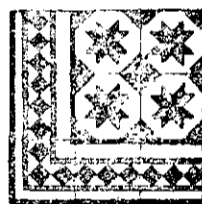
Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

(Ma 131-60)

Mandler János

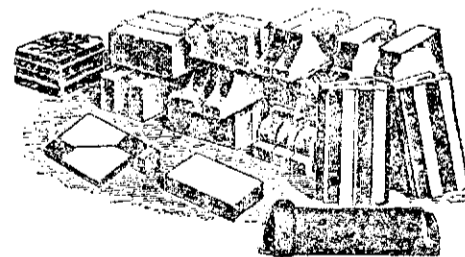
intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscarea peretilor umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz“, inele pentru fântâni, bazenuri, fântâni arteziene și vălele executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

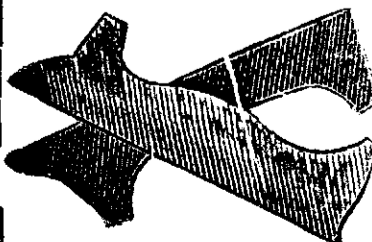

(Go 21-60)

J. Gottstein, fiul, Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opincl. Fețe pentru cisme și ghete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

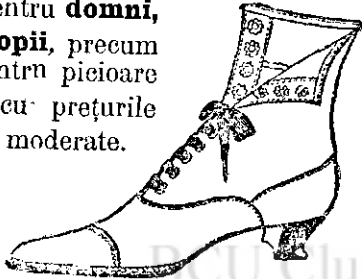
Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărimi de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

Petru Mogapantofar pentru domni, dame și ortoped
Gluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent toffelul de ghetă pentru domni, dame și copii, precum și ghetă pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

(Mo 138-30)

Articole de casă de sticlă și porțelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Ji 34-60

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftin

clavire bune, pianе sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

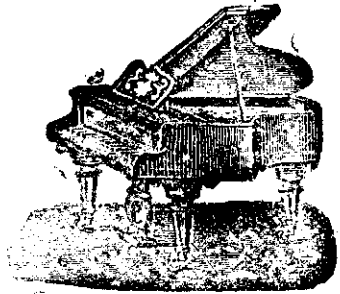
Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșură sau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școale de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

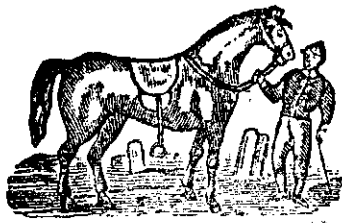
GARANȚIE!

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA - MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Va 87-30

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru **curele și șele**

Țin în magazin toffelul de echipamente pentru trăsuri, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primesc orice lucrări în bransa aceasta. Reparări se fac cu prețuri moderate.

Schwalb Adolf fia Vilmos

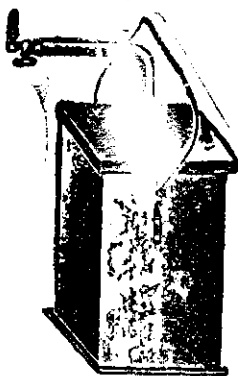
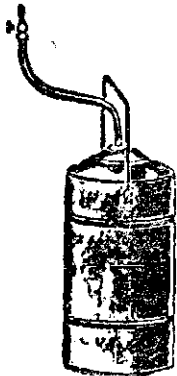
tinichigiu și mier.

(Sa 11-40)

Budapest, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește toffelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.**Ligeti Sándor**colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaic
de sticlă și rame de aramă

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8.

Lucrează artistic geamuri și biserica colorate, mozaic de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamuri aproape tuturor bisericilor cat sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestre bisericii noi zidite din Székely Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

(Li 19-)